

Kozulay

SAYI : 6

Ratip Takir

LÜKS KÖMÜRDEN

VAZGEÇİN

LİNYİT KÖMÜRLERİ

== de ==

aynı işi görür

Hem kesenize, hem yurda
hizmet etmiş olursunuz

Türkiye Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi

Abone bedeli :

12 sayı : 2,50 Türk lirası
6 sayı : 1,25 " "

Yazı işlerini idare eden
U. Neşriyat Müdürü
Mümtaz Faik FENİK

CUMHURİYET MATBAASI
İstanbul

Ağustos 1942**KIZILAY****Kuruş : 20****Sayı : 6****Müracaat yeri : KIZILAY U. Merkezi - Ankara****Telefon : 5573 - Telgraf : Kızılay**

Değerli bir devlet adamını ve büyük bir insanı kaybettik

Dr. Refik Saydam

8 temmuz 1942 günü Başvekilimiz Doktor

Refik Saydamı kaybettik. Bu kara haber, radyo ve gazetelerle duyulunca, yurdun dört yanında derin acılarla karşılandı. Memleket, kaybettiği evlâdının değerini yakından biliyordu. Onun ne feragatli, ne temiz, ne çalışkan ve ne insan bir varlık olduğunu biliyordu. Onun geceyi gündüze katarak ve adeta hayatını harcıyarak nasıl çalıştığını, bir devlet adamında aranan bütün vasıfları şahsında nasıl topladığını, yurttan ne büyük eserler yarattığını biliyordu.

İşte onun bu yüksek vatandaşlık vasıfları ve örnek insanlık hasletleridir ki, Türk milletini en büyüğünden, en küçüğüne kadar, derin bir acı içinde bıraktı. Kaybın büyüklüğü karşısında Türk milletinin duyduğu acı, vekarlı oldu, ona gösterdiği son saygı pek içten ve pek heybetli oldu.

Millî Şefimizin beyanâtı

Cumhurreisimiz Millî Şef İnönü, Türk milletine bir beyanname neşretti. Millî Şefimiz bu çok değerli tarihi beyanâtlarında:

«Dr. Refik Saydamı, millet hizmetinde vücudünür: son takatini tükettikten sonra kaybettik. Türk milletini, büyük bir evlâdının acısından dolayı yürekten taziyet ederim. Hakikatte hepimiz birbirimize teselli vermeğe çalışsak yerindedir.»

Bedikten sonra, merhumun büyük çalışmalarını tebarüz ettirdiler. Millî Şefimizin beyanâtından şu satırları aynen alıyoruz :

«Milletimiz iyi bir insan nümunesini ve Devlet hizmetine bütün mevcudiyetini vakfeden bir vatan severin millet yolunda ölünceye kadar çalışmasının müstesna bir misâlini görmüştür. Bu misâl, hepimize sevgi, hürmet ve gıpta telkin etmelidir.»

«İradesi ve seciyesi kuvvetli bir arkadaşımızdı. Temiz ve doğru bildiği hareketlerde uğraşma hissi zorlu; hiç bir menfaat hiç bir nüfuzdan ürkmeyecek kadar gözü pekti.»

Muazzam cenaze töre nine umumî bir bakış

Cenaze töreninde Refik Saydam'ın akrabaları Milli Şef'in elini öpüyorlar

«Millet hâdimi büyük vatanseveri Türk milletinin hatırasına hürmetle tevdi ediyoruz.»

Gazetelerin yazıları

Kara haberin yurdun dört bucağındaki ve dünyadaki yankıları pek geniş ve pek hazin oldu. Bütün kalem sahipleri, günlerce onun meziyetlerini ve yarattığı eserleri belirttiler ve onu âdeta mânevî bir alkış havası içinde uğurladılar.

Ulus başmuharriri Faliş Rifki Atay'ın ona tahsis ettiği başmakaleden şu satırları beraber okuyalım :

«19 Mayıs 1919 da Atatürk'le beraber Samsuna çıktık, o gündenberi, ihtilâl ve inkılâp tarîhinin çetin yıllarını, asla yılmaksızın, duraksamaksızın, vatana ve halka faydalı olmak üstünde bir şeref tanımaksızın ve hizmet etmekten gayri bir amaç gütmeksizin, çalışma didine geçirdi. Bir nizam rejimi deyince adı en başta hatıra gelen İsmet İnönü, kendi devrinin hükümet reisini aradığı vakit onu bulmuştu.»

«Baş prensipi çalışmak yalnız vazife kaygusu ile, vazife aşkı ile, vazifesini yapmış olmaktan başka bir hırsla kapılmaksızın, çalışmaktır. Dürüstlükte titiz, namuskarlıkta çetin ve zorlu idi. Devlet işini mukaddes tanımak ve devlet elini temiz tutmakta, sarılsız bir irade ile, Milli Şefin ahlâkî davasını yürütmüştü.»

Ulus gazetesi yazı işleri müdürü Mümtaz Faik Fenik'in yazısından şu satırları alıyoruz :

«Arkadan sade göz yaşını değil, gıptayı bir sel halinde akıtmak ve yarım asırdan fazla bir hayattan sonra en genç bir imtisâl örneği olmak büyük mazhariyettir. İşte Refik Saydam gözlerini bu müstesna varlık içinde hayata kapadı, fakat tarih ve istikbale açtı. Onun yolu en zor şartlar içinde hepimize bir düsturdur: Türk olmak ve bütün meziyetleriyle tam, olgun ve Türk menfaatlerinin şuuruna varan bir Türk kalmak. O şimdi hayırla yâdedilmesi lâzım gelen bir ölü olmaktan çok ileridir. Çünkü bütün millet onu Milli Şefimizin direktiflerine tam

uygun bir şekilde, Türkiye'yi bu büyük dünyaya cehennemi içinde bir barış cenneti olarak tutabildiği için canlı olarak daima hayırla yâdedecektir.»

Bürhan Belge, radyoda Refik Saydam için bir konuşma yaptı. Bu konuşmada Devlet adamı Refik Saydamla insan Refik Saydamın çehresi bariz çizgilerle belirtilmiştir. Konuşmanın «İnsan Refik Saydam» ait olan kısımlarından şu satırları alıyoruz :

«İnsan Refik Saydamı size benim anlatmama lüzum yoktur. Onu size, hâdise, şu ölümle tamamlanan hâdise anlatmaktadır.

Dr. Refik Saydam, Başvekilidir. Memleket, görülmemiş facialar ölçüsüne çıkan bir harpten uzak kalmasını bilmiş ise de, bu harbin bir de iktisadî tesirlerinden uzak kalmak imkânını, tabiatla bulamamıştır.

Ve başta gelen sıkıntılar arasında işe mesclisi, hususi zorluklar arzettiştir. Bunların arasında da İstanbulun kendine mahsus zorlukları mevcuttur.

Fakat Dr. Refik Saydam müşkülât karşısında yığınlık gösterecek bir insan değildir.

Kalkmış İstanbul'a gitmiş ve günlerce süren fasılasız bir çalışma ile, İstanbulun işe durumunun çerçevesini çizerek, verdiği neticeleri, Anadolu Ajansının muhabirine not ettirmiştir. Bu notta, lâzım gelen emirlerin verildiğini bildiren noktanın hemen yanı başında, kadroları doldurmak için adam bulmak sıkıntısından bahsetmektedir.

Bu onun, o temiz, çalışkan, millete, devlete ve Şefine sadık Dr. Refik Saydamın bize son bir hizmetidir.

Ölmezden bir kaç saat önce daha, kıymet kıtlığından şikâyet etmiştir.

Memleketi için, gerek Devlet adamı gerek insan olarak, örnek bir kıymet olan Dr. Refik Saydam'ın, bu müşahedesinden, tam istifade etmemiz, memleket işlerimizin de bir bakıma göre halledilmiş olması demektir.

Zira, bu memleket, Dr. Refik Saydam gibi kıymetleri yaratmak ve çoğaltmak imkânını bulursa, bu memleketin işleri, Baş-

vekilleri iş başında, Vekilleri en taze yaşta öldürecek kadar güç olmuştur.

Dr. Refik Saydam'a milletin şeref sicilinde vereceğiniz yeri kendi hizmeti kadar sizin takdiriniz, takdir edecektir. Şunu unutmayınız ki, yalnız o, daha uzun seneler için, arkasından ağlatacak değil, emrinde seve seve çalışılacak dinç, temiz ve hem insan hem de devlet adamı olarak kemaline gelmiş bir Türk evladı idi.»

Cumhuriyet Başmuharriri Yunus Nadi'nin yazısından şu satırları alıyoruz :

«Hayatını bilhassa dünya buhranının memleketimizi de müteessir eden son üç yılı içinde durup dinlenmek bilmiyen bir faaliyetle millet hizmetine vakfetmiş olan Dr. Refik Saydam tıpkı vatan uğrunda fasılasız savaşırken ölen bir kumandan gibi vazife başında can vermiştir. Böylelikle hayatında temiz ve titiz çalışmanın örneği olan Dr. Saydam ölümünde de bize vazife aşkının en pürüzsüz misalini bırakmış oluyor. Bu hazin ve mutlu sonu önünde derin bir saygı ile eğilirken bütün milletçe merhumun bıraktığı bayrağı aynı gayret ve himmetle daima yüksekte taşımak azminin sarılsız hamleleriyle duygulu bulunuyoruz.»

İkdam başmuharriri Abidin Daverin yazısından şu satırları alıyoruz :

«O, samimi bir halkçı idi. Çünkü senelerce halkın göğsüne başını dayamış, onun maddî ve manevî dertlerini dinlemiş bir hekimdi. Bu kış İstanbul'a iztirap çektiirmek için bizzat çalıştığı sırada duran kalbinde, yalnız millet ve vatan sevgisi vardı. Yüreği yalnız millete ve vatana hizmet aşkı ile çarpıyordu.»

Yenisabah başmuharriri Hüseyin Cahit Yalçın'ın yazısından şu satırları alıyoruz :

«Dr. Refik Saydam Padişahlık devrinde askeri tıbbiye mektebinden yetişmiştir. Yalnız bu cümle o devri bilenler nazarında kaybettığımız vatansever ve devlet adamını tavsif etmeğe kâfidir. Onda, genç yaşlardan kalma ateşli bir ideal, hudutsuz bir vatanseverlik ve hürriyet aşkı hiç bir zaman körlenmedi. Ruhundaki bu hürriyet âlevi hükümet teşkilâtında en yüksek makama eriştiği zamanlarda ona daima bir rehber hizmetini gördü. Fevkalâde kanunlardan, usullerden, selâhiyetlerden zevk almak şöyle dursun, bilâkis onlardan kaçındığına şahidim. Çünkü Refik Saydam, hâkimiyetin millette olduğuna iman etmişti. Bu imanına gençliğindenberi sadıktı ve her yerde onu müdafaa etti.

Onun vefatıyla rejim, en sadık ve hâlis evlâtlarından birini, memleket en temiz devlet adamlarından birini, dostları en vefakâr ve samimi arkadaşlarından birini kaybettiler.»

Vatan başmuharriri Ahmet Emin Yalman'ın yazısından şu satırları alıyoruz :

«Memleket hizmetinde geçen bütün bir hayat evvelki akşam birden bire vazife başında sönmüştür. Merhum Başvekil Dr. Refik Saydam, salı günü İstanbulun işe işleriyle sabahın dokuzundan akşamın yedisine kadar devamlı bir surette uğraştıktan sonra o akşam gece yarısı gözlerini hayatın

dağdağalarına, vazife ve mesuliyet yüklerine yummıştır.

Dağdağa ve yük diyorum, çünkü Refik Saydam, bütün hayatınca zevkini ancak vazife ve hizmette aramış, hayatını memleket hizmetine vakfetmiş ve kendi sıhhatini de bu hizmetten hiç bir zaman esirgemiştir.»

Akşam başmuharriri Necmettin Sadak'ın yazısından şu satırları alıyoruz :

«Dr. Refik Saydam'ın devlet adamı, politikacı ve insan olarak malik bulunduğu ziyaretlerin bizce en üstünleri evvelâ kafası ve düşüncesi bakımından tam Avrupalı bir tip olması, dürüstlüğü, samimiliği titizliğe varan intizam sevgisiyle inkılabımızın yaratmağa çalıştığı zihniyeti ve ahlâkı temsil etmesi, bir de eşi az bulunur bir terbiye ve nezaket sahibi olması idi. En sıkıntı günlerinde, yahut tenkitlere uğradığı veya bazı ehemmiyetli işlerin iyi gitmediğini öğrendiği günlerde bile karşısına çıkan insanlara kibar tebessümünü, zarif ifadesini hiç esirgemezdi.

Hem memleket mukadderatının, hem dünya ahvalinin en nazık ve buhranlı devrinde insan takatini aşan güç vazifesini yaparken hayata gözlerini kapıyan Dr. Refik Saydam'dan tarih derin ve silinmez bir saygı ile bahsedecektir.

Millet değerli bir evlâdını, vatan, eşi az bulunur bir devlet adamını kaybetti.

Dr. Refik Saydam'a ağır vazifesinde cesaret, gayret ve kuvvet veren en büyük âmil uğrunda can vermeğe hazır bulunduğu büyük Şefine karşı saygı ve sevgisi, her güçlüğü yendirecek kadar derin olan bağlılığı, inamı idi.

MT'î Şef, kendisine en bağlı iş adamını kaybetti. Sonsuz hürmetlerimizle kendilerine baş sağlığı dileriz.»

Refik Saydam'ın hizmetleri

Dr. Refik Saydam, ömrünün 37 yılını verdiği devlet hizmetinde, her işte ve her sahada tükenmez bir gayretle çalışmış ve bütün çalışmalarının başarılarını görmüş müstesna bir devlet adamı idi.

Tıp Fakültesini bitirdiği günden itibaren vatan ve millet emrinde, kâh orduda, kâh laboratuvarda, kâh bir sağlık teşkilâtının başında ve daima en yüksek insanlık hisleriyle meşbu olarak çalıştı.

19 Mayıs 1919 da Atatürk'ün maiyetinde Anadolu'ya geçtikten, Erzurum ve Sivas kongrelerine iştirâk ettikten ve 23 Nisan 1919 da Bayezit mebusu olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine girdikten sonra Başvekil oluncaya kadar birçok Cumhuriyet hükümetlerinde Sıhhiye Vekilliği yaptı.

Onun asıl başarılarla ve yaratıcılıkla dolu olan hayatı Sıhhiye Vekilliğiyle başlar, o, Vekâleti eline aldığı zaman, imparatorluğun devamlı ihmalleri yüzünden sağlık ba-

Ankarada yapılan büyük cenaze töreninde Doktor Refik Saydam'ın tabutu Sıhhiye Vekilliği önünde

kımından bu yurttan hemen hiç bir şey yapılmamıştı. Bütün imparatorluk hudutları içinde belediyeler, vilâyetler ve diğer dairelerin sağlık işlerine verdikleri para da dahil olmak üzere sağlık bütçesinin yıllık tahsisatı 280.000 lira gibi cılız bir rakamdan ibaretti! Bu rakamla ne başarılabılırsa Cumhuriyet onu tesellüm etmişti.

Refik Saydam büyük bir teşkilâtçı olarak Sıhhiye Vekilliğine geldiği gün yatılı Tıp Talebe Yurdunu, Yatılı Ebe Yurdunu, Yatılı Küçük Sıhhiye Memuru Mektebini açtı. Bu sağlık yuvaları, her Cumhuriyet yılında yurda binlerce doktor, ebe ve sıhhiye memuru yetiştirdi. Bir yandan da sağlam bir sağlık plânı çizmişti. Bu programla devlet sağlık teşkilâtını genişletmek, memleketin çeşitli köşelerinde nümune hastahaneleri açmak, anne ve çocukları korumak için doğum ve çocuk bakım evleri açmak, verem sanatoryumlarını çoğaltmak, sıtma ile eşaşı bir savaşa girmek, frengi ve diğer içtimai hastalıklarla mücadele etmek, trahomla savaşmak başlamıştı.

Bundan başka, sıhhi - içtimai kanun ve nizamnameler ve talimatnameler hazırlandı. Ankarada bir Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi kuruldu. Ve her Cumhuriyet yılı geçtikçe memleket yeni yeni sağlık yuvalarına kavuştu. Ve nihayet onun çalışmalarile yurdun bugünkü sağlığına kavuştuk.

Dr. Refik Saydam'ın vatana ve insanlığa yaptığı büyük hizmetleri saymakla bitiremeyiz. O, Kızılay'ın başında da bilfiil veya dolayısıyla çalışmış, kurumumuzun inkişafı ve ilerlemesi için hiç bir fedakârlıktan çekinmemiştir. Kızılay onun büyük çalışmalarını daima şükranla hatırlıyacak ve onun aziz hatırasını daima saygı ile anacaktır.

Vatan

Vatan daha ilk okula başlamamış çocuklar için ana, babalarıdır; ana ve babalarının sevgisidir; kardeşleridir, büyük ana ve babalarıdır; evleridir, evin, içinde doğdukları odasıdır; babaarının dizidir, ninelerinin kucağıdır. Çocukları beyaz köpüklü sütleri ile besleyen ineklerin otladıkları çayırlarıdır.

Vatan bu miniminiler için koşmak, oynamak, bağırmak, ağlamak, haykırmak haklarıdır, girip çıkmak, anne! diye seslenmek, «bizim ev» diye bilmek haklarıdır.

Mektebe başlamış çocuklar için vatan atalarımızın, Türkiyemizi vücade getiren parçaları toplamak ve biri birine eklemek için sarfettikleri zaman ve gayretlerin hikâyesidir. Vatan Meriçten Arasa, Sinoptan Anamura kadar adım adım kazanılmış ve korunmuş yerlerin çocuklara öğretilen tarihi ve coğrafisidir. Vatan Boğazköydür, vatan Malazkird zafedir; vatan Söğüt nahiyesidir; vatan Rumeliye geçştir; vatan İstanbul fethidir; vatan 19 Mayıstır; vatan İzmir körfezinden Sakarya ve Aras kıyılarına kadar yapılmış heyecanlı didişmelerdir. Vatan Toros tepelerinden kopup Cerablusa kadar uzanan şahamet kasırgalarının destanıdır. Vatan Erzurum ve Sivas kongralarıdır; vatan Ankarada Büyük Millet Meclisinin kuruluşudur. Vatan Dumlupınardır. Vatan tarih derslerinde atalarımızın ve Atatürkümüzün yaptıklarını okurken duyduğumuz heyecandır. Vatan nazarlarınızı daima üstüne çeken Türkiye haritasıdır. Vatan devir devir, daima galip ve muzaffer atalarımız tarafından yaratılmış ve yaşatılmış hazinedir. Vatan ihtizardaki babaların çocuk-

Yazan :

Vasfi Raşit Şevig

larına, maddi veya manevî surette büyütülmüş ve zenginleştirilmiş olarak bırakmağa mecbur oldukları mîrastır. Vatan, bir az daha büyüdüğünüz zaman yani erkek denecek hale geldiğiniz, gençlik ve kuvvetinizle mağrur olmağa başladığınız zamanlarda şu havalarda dalgalandığını gördüğünüz kumaş parçasıdır. Şafakların rengini taşıyan, göklere alevlerini saçan ve gökleri alevleri ile ısıtan ve ışılatan şu al bayraktır. Bükülmesinde elem ve emellerimizi taşıyan şu ay yıldızlı sancaktır. Vatan memleketimizin adıdır, silâhlarıdır, Kerabüktür, Kırıkkale'dir. Vatan yurdumuzun, imdadına çağırışına koşuşumuzdur. Vatan, tarihe bir satırcık daha ilâve edebilmek için döktüğümüz kanlarımızdır; dökülen şehit kanlarıdır. Vatan sancağımızın üzerinde gölge saldıği yerlerdir... Vatan kendisine şeref ve zafer adını verdiğimiz şeylerdir. Vatan, geride bırakılan ufak çocuklar, geride bırakılan ihiyar nineler düşünülmeksizin uğruna can verilen şeref ve zaferdir. Vatan kapanmak üzere olan gözlerine düşmanın kaçtığını ve ezildiğini seyretmek saadetini tatmak için bu son anında bile evlâdının veya mine-sinin hayalini araştırmaya vakit bulamayan ve can çekişen yaralıdır. Vatan bu yaralının kanını boşa akıttırmayan, bu şehide elemelerinin tesellisini verdiren, bu fedakârların uğ-

runa öldükleri emellerini gerçekleştiren çalışmalarımızdır.

Vatan kahramanları kadar kıymeti olan sanatkarlar ve şairlerdir.

Vatan kanınızla sulamadan evvel alnınızla terile bereketli kılmağa uğraşacağınız yerlerdir. Vatan, insanlığı genişletecek ve zenginleştirecek olan âlimlerin ve sanatkarların yurdu kılmak istediğiniz köşedir. Bunun içinde her gün bir az daha fazla öğrenmek aşkile sarfeylediğiniz gayretlerdir.

Çocukken gündüzün oyunun sizi sürükleyip götürdüğü yerlerde geçirdikten sonra akşam basınca birdenbire oyunu, oyuncakları ve arkadaşlarınızı bırakarak ve tıpkı «ah vatanım» diyen bülbül gibi «anneme gideceğim» der idiniz, ana kucağı olan vatana koşardınız.

İleride de hayatın zarureti ile uzak ülkelerde, vatan dışında yaşamağa mecbur kalacağınız zamanlarda hayaliniz ufuklarda daima vatanınızı arayacak ve kalbiniz onu tutuşturan ateşle insanın vatanının «doyduğu yer» olmadığını «doğduğu yer» olduğunu anlayacaktır. Refah içinde bulunduğunuz o yad yerlerde dahi altın kafes içine konmuş bülbül gibi «ah vatanım» diyeceksiniz.

Sıla hastalığı denilen ve hastalıkların en korkuncu olan hastalığın ateşleri arasında bayrağın beliren hayali gözlerinizden yaşlar akıttıracaktır.

Ata sözleri:

«Bülbüle altın kafes zindandır»

«Çünkü bülbülsün gönül bir gülistan
lâzım sana»

Bu Harp ve Spor

Yazan :

Nüzhet Baba

Bu yazıya sadece Harp ve Spor diye bir başlık da koyabilirdik. Fakat, bu harp, geçen harplerden pek ayrılıyor. Bu ayrılık sadece malzeme, vasıtalar, âletler ve tabiiye münhasır olsaydı yani fark, işin sırf maddi vasıtalarına taallük edeydi; derinini bilmediğimiz bu işler üzerinde söz söylemeye dilimiz varmazdı. Fakat ortada bir insan başarıcılığı ve becerikliliği de mevzubahsdir ki: Bunun etrafında konuşma bilgimiz çevresindedir.

Geçen harpte aşağı yukarı ve hele bugünün ölçülerile iptidai bir harp vasıtası olan uçak bunda bir presisyon silâhı kadar hassas ve ondan da fazla faydalı bir silâh haline geldi. O kadar ki bu âletin son zafer üzerinde kesin bir âmil olabileceğini iddia eden bir «Askeri mektep» dahi vücut buldu.

Motörlü vasıtalar harbinin belki de geçen harple alâkası yok देने kadar çoğaldığı, tatbik ve kullanış şekillerinin ise büsbütün başkalaştığı kat'i bir mahiyet aldı. Savaşın ve demirin halâ bir silâh olduğu, süvarinin ara sıra bir bölgede yaptığı akın yahut akınlarla bir tabura, bir alaya zayıat kaydettirebildiği görülüyor değil. Fakat iş tümene ve bilhassa tümenlere bindi ve he saplar bunların üzerine yürütülmeye başladı mı; bu nevi silâh ve vasıtaların kat'i netice üzerinde müessir olamadıkları görülüyor.

Yine ihtisasımız dahilinde olmadığı içindir ki yeni harp vasıtalarına dair uzun boylu mütalâa serdedecek değiliz. Ancak bunları kullanmak bakımından sporun ve sportmenliğin vereceği ve gençliğe temin edeceği moral ve fizik bazı vasıflar var ki bunlar üzerinde duracağız. Bundan evvel ise beden terbiyesinin geçirdiği safahatı kısaca gözden geçirmek faydalı olur.

Beden terbiye mefhumunun medeniyet boyunca geçirdiği safahata bakılırsa bu terbiyenin bazı kuvvetinden ayırdedilerek kafasile birlikte vücudu da işler iyi ahlaklı, mert ve yüksek vasıflı vatandaş yetiştirmek lehine yerini terkettiği zamanın eski Yunan medeniyetinde daha fazla tebarüz etmiş olduğu görülür. Hatta beden terbiyesinin bu medeniyette fikir terbiyesinin bir mütemmimi olarak kullanıldığı ve ondan

bu şekilde istifade edildiği de göze çarpar.

Yine bu medeniyetin; daha eski Roma medeniyetine nazaran vücut güzellik telâkkileri üzerinde de bazı zevk farkları yarattığı muhakkaktır.

Ganlois'ların, Romalıların, Gladiatör denilen çok kalın ve katı adaleli kalın belli; tek bir tâbir ile «kısa kalın» güreşçi tiplerinin yanında ve onların yerine daha narin fakat daha ne kadar güzel bir diskübül yaratan eski Yunan medeniyeti daha bir çok sahalarda olduğu gibi, beden terbiyesi sahasında kuvvet ve zor mefhumu yerine «Güzel» ve «İyi»yi yaratmak dâvası uğrunda çalışmıştır.

Fikir ve ilim sahasında olduğu kadar beden terbiyesi sahasında buna en çok muvaffak olan bir medeniyet olduğu da muhakkaktır.

Beden terbiye vasıtaları, şekilleri ve usulleri itibarıyla olduğu kadar fikir terbiyesine ve yüksek ideallere ulaştırma vasıtası olarak da sporu eski Yunan medeniyeti çok iyi kavramış ve tatbik etmiştir.

Yunan medeniyetinin batmasından çok yakın bir maziye kadar olan zaman zarfında beden terbiyesi mefhumu üzerinde eski Yunanlılarınkini bozacak ne bir esaslı araştırma ne de bir buluş göze çarpmamaktadır. Hatta Avrupanın eski Yunan sisteminden uzun asırlar ayrılarak beden terbiyesi mefhumunda orta çağ deregesine düştüğü de görülmüştür.

Ağır jimnastiklere, âletle idmanlara ve alâka prensibi ile hiç ilgisi olmayan usullere rücu hiç şüphe yok ki beden terbiyesi anlamında gerilemelere işaretler. Avrupa bu gerilemelerde ve bunların faydalı olduğunda uzun zaman ısrar etmiş ve bu ısrar bittabi uzun asırlar onun zararına olmuştur.

Beden terbiyesinde Alman usulleri, Danimarka, İsveç sistemleri ve bunların yanında türeyen sair cılız metodlar ve sistemler hiç bir vektir eski Yunan idealinin yanına varamıyacak kadar düşük şeylerdir. Bu usuller daima bir taraflı kalmış, dört

başı mamur bir olgunluğa, yüksek idealli vatandaş yetiştirme mefhumuna değil de muayyen ve o zamana hâs bir ideolojinin tahakkukuna yarıdım bakımından da olsa derme çatmalıktan kurtulamamıştır. Olduğu yerde ve bir kumandaya ahenkli hareketlerle itaattan ibaret bir jimnastik idmanı göze hoş görünebilir. Bu bomboş bir idman da değildir. Fakat bu hiç bir zaman şuurla ve ahenkle bedenini kullanmayı öğretecek bir metod değildir. Kafayı işletmek bakımından bütün, zekâyı inkişaf yönünden de bütün bütün yayadır, yavandır. Biraz vücuda yarar fakat ondan ötesi hiçtir. Çünkü idmanda, beden terbiyesinde ve sporda birinci şart olan «Alâka prensibi» ile münasebeti yoktur. Hayatta birinci şart olan yürümeyi ve bunun yetmezliği karşısında koşmayı, hızlı ve uzun zaman koşma zorunu başartamayan bir beden terbiyesi sistemi ne kadar göze güzel görünürse görünsün, bu sistem ne kadar dilbazlıkla müdafaa edilirse edilsin bu günün sistemi olamaz.

Beden terbiyesinde bir de vücudun kendi mihveri etrafındaki hareketleri -egocentric- meselesi vardır ki bunlardan vücudun gelişimi bakımından büyük fayda gelmediği de yine son nazariyelerle sabit olmuştur. Durduğu yerde âletli âletsiz idmanların vücuda kuvvet, biraz çeviklik ve işleklik ve biraz da mukavemet verdiğine şüphe yoktur. Fakat bunlar ne zekâyı, ne çabuk kavrayışı, ne çabuk karar veriş, ne de birlik ruhunun yaratılmasında âmil olamamaktadır. Hele beden terbiyesinden başlıca gaye olan, mert, yüksek vicdanlı ve temiz yürekli vatandaş yetiştirme bakımından bir vasıta olarak da telâkki edilemezler.

Kaldı ki Avrupada 1914-1918 harbinden sonra terbiye sisteminde ve bilhassa beden terbiyesi sistemlerinde esaslı bir tahavvül de göze çarpmaktadır. Meselâ: Daha ziyade şimal memleketleri sistemleri serisi altında toplanan ve başta Almanya olmak üzere İsveç, Norveç, Danimarka, Holanda, Fransa, İtalya ve Merkezî Avrupa memleketlerinde âletli âletsiz jimnastikler, ağırlık kaldırma ve sadece kuvvet ve kabarıklık bazı yaratan her nevi beden terbiyesi usul.

Kamp gören Üniversitelilerin töreni

Ankarada kamp gören yüksek ta' sil gençliği kamplarını bitirdiler. Bu münasebetle Ankarada Ulus meydanında muazzam ve heyecanlı bir tören yapıldı. Törene Yedek Subay Okulu komutanı Kurmay Albay Ali Rıza Gürcan reislik yaptı. Münevver gençlik, komutanlarının önünde bir geçit töreni yaptılar ve meydeni dolduran on binlerce kişi tarafından hararetle alkışlandılar. Yukarıdaki resim, geçit törenini göstermektedir.

leri hemen hemen ortadan yok olmuş gibidir.

Acaba Avrupayı yıllarca beden terbiyesi işlerinde geri bırakan âmil nedir? Bunu tetkik uzun süreceği için değmez. Hatta sebepleri ve âmilleri bulsak da mevzuumuzu aydınlatmaya yardımı yoktur. Onun için geçen harple bu harp arasında değişikliklere göz gezdirelim:

Tek istisnasız bütün Avrupa beden terbiye işlerinde son yirmi, yirmi iki sene içinde daha becerikli, daha yavuz, daha bir arada çalışmasını bilir ve yurda daha bağlı vatandaş yetiştirmek gayesini gütmüştür. Buna en kolay ulaşma yolu olarak da zorlu sporları, daha maruf mânasile mümkün olduğu kadar mücadele

sporlarını ön plâna almıştır. Bir çocuk, bir delikanlı ve bir genç vücudunu ne kadar kuvvetlendirir, vücut hareketlerini ne kadar güzel becerirse becersin koşmayı, atlamayı bir arada ve birlik olara hasmı yenmeyi ve buna bağlı usulleri ve psikolojik âmilleri spor meydanında küçük yaştan idman etmezse, onun hayatta bedeni kabiliyet sayesinde becerebileceği işler ister istemez mahdud kalır.

Anglo Sakson ve bilhassa Amerika beden terbiyesi mefhumlarını gözden geçirecek olursak ferde ve şahıslara kendine güven, çabuk anlayışlılık, fazla dayanma ve çabuk yorulmamak ve nihayet takım halinde -yani kütle olarak- rakibi ve

hasmı yenmek gibi vasıfları keskinleştiren yollardan yüründüğünü görürüz.

Bugünkü savaş şartları ve vasıtaları gözönünde tutulursa bunda isabet olduğu kendiliğinden belli olur. Sporcu askerin sporculuk tarafı az olan asker üzerindeki üstünlüğü pek göze çarpar.

Türk savaş ve savaşçılık tarihini gözden geçirince görülür ki bu sırrı anlayan en eski insanlardanız. Anadolu'nun sinesinde yaşayan milli sporların neden bu kadar milletin benliğine nüfuzetmiş olduğu da yine kendiliğinden anlaşılır. Her türlü zorlu sporlara Türk gençliğinin düşkünlüğü de böylece izah edilmiş olur.

TIB TARİHİNDE Türk Sağlık Bilgisi

800 yıl evvel Kayseride ilk Türk Tıp mektebi kurulmuştu. 14 üncü asır sonlarına doğru Bursada Darü'ttîb açıldı. Fatih devrinde ordu merkezlerinde tabib bulundurulmaması emri verildi. Yine bu devirde Ak Şemseddin, İtalyalı Fracastoro'dan bir asır evvel mikrop, sirayet ve veraset hakkında çok yerinde fikirler ileri sürmüştü.

Yazan :

Dr. Orhan Sanus

Bu devirlerde İslâmiyette de büyük ve toplu kalkınmalar görülmüştür. Kurunu vusta sonlarına doğru yalnız yaralıları pansuman etmek ve bakmakla kalmamış duruk sulara ışık almayan sulara, bulanık suların değersizliğine karşı ayrıntılar yapıp ve salgın hastalıkların yıpratıcı ve öldürücü zararları gösterilmiştir.

İtalyanlar 1546 da sefaleti fizyolojiyenin sağlık durumundaki rolüne kıymet vermişlerdir. On sekizinci asırda Pringli savaşlardaki olayları gözönünde tutarak İngiliz ordularında seyrek durma usullerine ve küçük çapta revir, hastahane tiplerinin kurulmasına ön olmuş gerekli bitikler almıştır. On sekizinci asırda metodik çalışmalar toplanmış sağlık kalkınmasının iyi sonuçları gösterilmiştir. On dokuzuncu asırda bu bilginin yayılışı bütün acunda kıymet bulmuş kimya, fizik, fizyoloji, patolojiye dayanılarak daha verimli temeller atılmıştır.

mıştır. İşte tıp dünyasının bu nurlu ve enerjik kalkınmasında İslâmiyet de büyük bir imanla çalışmıştır.

Dr. Galip Ata, Rıza Nur, Süheyl ve arkadaşları gibi meslekdaşlar bu yöndeki büyük çalışmaları yaymakla ün almışlardır.

Tıp tarihi enstitüsü direktörü profesör Dr. Süheyl Ünverle Yakacık sanatoryomundaki çalışma ve görüşmelerimiz arasında (Dr. İhsan Rifat Sabar'ın Avrupadaki tetkik seyahati esnasında) Türk Tıp tarihini incelemek İslâmiyetin medenî kalkınmadaki varlığının azametini de anlamaya kâfidir. Siz bu büyük zevki tatmış ve tattırmış olanların içindesiniz demiştim. Üstat hakikaten bu geniş ve feyizli bir ummandır demiştiniz. Dünya tıbbındaki Türklük mertebesini kuranları bu ahenkli kalkınmayı inceliyenleri saygı ile anmak lâzımdır.

792 senesinde İshak bin Muradın hazırlamış olduğu eser o devrin hıfzıssıhha olan görgüsünü belirtmeye kâfidir. Keza Ahmedinin su, hamam, banyo ve uyku hakkındaki eserinin değeri hâlâ tükenmiyen ve sönmiyen verimli bir ışıktır. 602 hicri 1202 rumî yıllarında Kayseride kurulan ilk Türk Tıp mektebi ve serriyatı memleket sağlığında 800 sene evvel ödevlerini yaymaya başlamış verimli yollara açılmıştır. On dördüncü asır sonlarına doğru Bursada Keşiş dağı eteklerinde kurulan Darü'ttîb bu yolun devamlı parıltılarını taçlandıran bir eser olarak görülüyor ki o zamanın sağlık bilgisine verdiği değeri ortaya koymakta olduğunu bize öğretmektedir. Nitekim Fatih devrinde ordu merkezlerinde tabib bulundurulması ve bu hususta emirler verilmesini hatırlatmak da faydalıdır. Fakat bu devirlerin teşkilât noksanlığından zarar çektikleri ve verimlerinin kifayetsizliğinden ötürü salgın hastalıklara hakiki ilgiyi gösteremediği anlaşılar. Yine bu devirde şöhret kazanan Ak Şemseddin İtalyalı Fracastorodan bir asır evvel mikrop, sirayet ve veraset hakkında çok yerinde fikirler ileri sürmüştür.

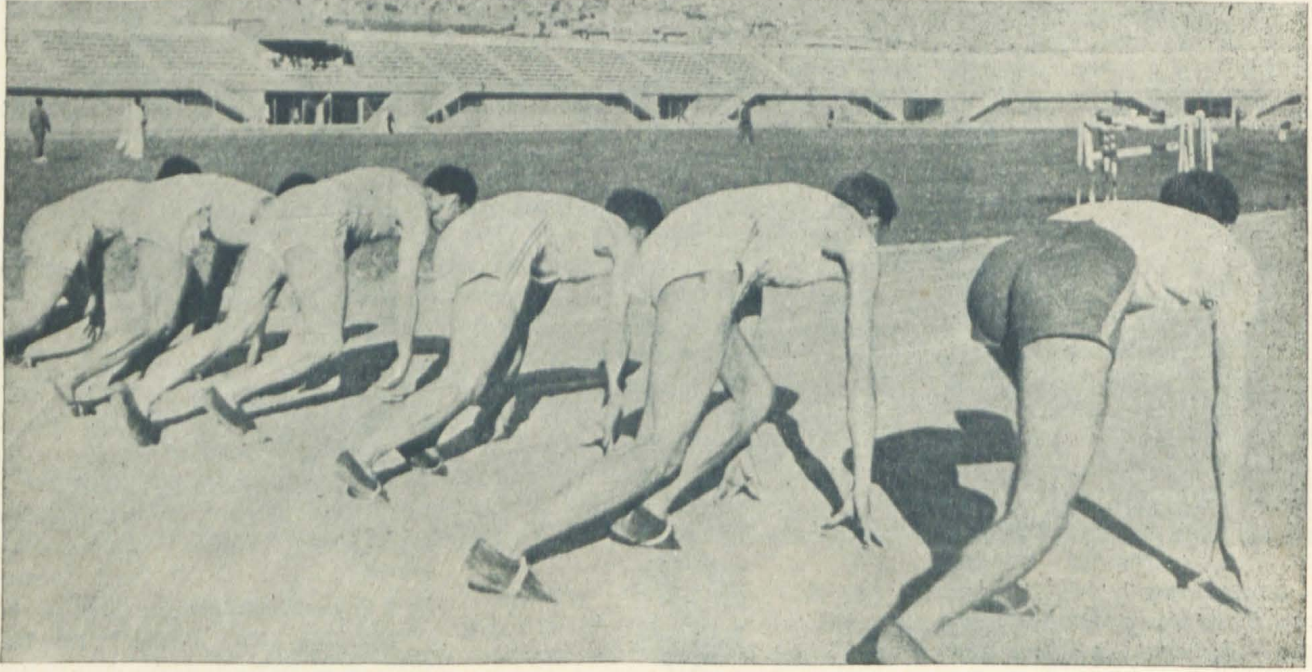
Bizde, Türk Sağlık bilgisine ilgi ve değer veriş, Türk tıp tarihinin çok zengin ve köklü oluşundandır. Bu bilginin temeli hastalıklardan korunmaya matuftur. Bu geniş ve verimli ilim, insanlık için parıltı bir saha yaratmıştır. Her hangi hastalığı araştırmak, tanımak, önlemek, kötülüklerini sınırlamak sağlık yolunda ödev tutanların en büyük amacıdır. Dünyada yer yer gözüken ölüm salgınları, zaman zaman kopan fırtınalar gibi bir çok memleket bölgelerini sarsmıştır. Bu esişlerin sonundaki yüksek sayıda ölümler sağlık bilgisini değerlemek ve öğrenmekte bütün insanları bir gayeye çekmeye başlamıştır. Bu dirim duygularından kök alan ilgi tıp ilmini ve âlimlerini yaratmış ve arttırmıştır. Dünyada bu işi başaran cemiyetler ulusunu sağlam tutmuş olanlardır. Medeniyet âleminde ve hayat çarpışmasında başını iğmeyenler yine sağlam olanlardır. Genel sağlık bilgisinin şümüllü mânası ve mütaleası ancak bir kaç asır evvel kabil olmuştur.

Zamanın bilginleri ulusu dirim hakkında aydınlatmaya ve ilgiledirmeye çalışmıştır. (Din uleması) keza Yunanlılarda da yetişen değerli müdekkiler medenî kalkınmanın benimsendiği yerlerde hastalıkların azlığına işaret etmişler ve spor alanları, hamamlar, su tertibatları gibi kurullara ehemmiyet verilmesini istemişlerdir. Fakat bu öğütler normal bir hızla yürütülememiş bilhassa beşinci asırda hastalıkların mabut tarafından gönderilen bir âfet oluşuna inanç getirilmiştir.

Hippocrate zamanında tıp kıymetini bulmuş halkın ilgisi artmıştır. Hastalık gözüken yerlere mabud, tanrının hışmını yağıdırıyor duygusu yerine hava basıncı, iklim değişmesi gibi sebepler gösterilmiştir. Bu devirde en önemli nokta, suya verilen değer olmuştur. Romalılarda da Vatro adındaki bilgin veba salgınına karşı ilgi duymuş ve salgın hastalıkların biyolojideki rolüne dokunmak ile temayüz etmiştir. Mimari tarzında da tıp ödev aldırılmış yapı işlerinde yalnız motife, estetiğe değil tıbbî ve fenî buluşlara da yer verdirmiştir.

ANKARADA

Yapılan büyük atletizm birincilikleri

Birkaç gün önce, Ankarada büyük atletizm birincilikleri müsabakaları yapıldı. Müsabakalar sporcu gençlik tarafından alâka ile takip edildi ve atletlerimizin aldıkları neticeler hararetle alkışlandı. Yukarıda, bu zengin spor gününden bir intibai görüyor: unuz. Resim, 100 metre koşucularının çıkışlarını göstermektedir.

Cumhuriyet Türkiyeinde sağlık kalkınmasını yürüten merhum Başvekilimiz Dr. Refik Saydamın kurduğu modern tesislerle bu gün Türk ulusuna aşıladığı bilgiler büyük bir hız almıştır.

Balkan harbindeki acıları unutmıyan mülki ve askerî teşekküller 1912 de hızıssihha ile gerekli çalışmalara baş vurmuşlar ise de organizasyonun ikmaline imkân bulamışlardır. Bunun başlıca sebebini de hazerde hazırlanılmamış olmasında aramak doğru olur. İşte bugünkü sağlık bilgisi ve kalkınmasına verilen ehemmiyet böyle acı hatıraların ezgin sonuçlarından alınmıştır.

Aziz meslekdaşım Prof. Dr. Abdülkadir Noyan, yirmi dokuz yıl ön-

ceki konferansı ile tifo aşısının lüzum ve ehemmiyetine işaret etmiştir. Kısa bir zamanda orduda bu aşının tatbik edildiğini görmek şerefini tattı. Bu hayırlı karardan ancak on iki yıl evvel Amerika ve bazı Avrupa orduları bu aşığı tatbika başlamış bulunuyordu. Balkan harbinde bu korunma emrinden alınan bitik yükümüzü güldürmüştür.

Büyük harpten sonra girdiğimiz İstiklâl savaşımızda şeref sahifeleri açan aziz meslektaşlarımızın ödevlerini büyük bir feragatle başardıkları görülmüştür. Memleketimizi saran harp âfetlerinde sefaletlerde hekimlik daima başarılar göstermiştir. Harp beliyelerinde vesaitsizliklere karşı Türk tababetinin aldığı rol şa-

yani takdir görülmüştür. Salgın hastalıklarla uğraşılırken Dr. Fikri Tüzer, Prof. Dr. Tevfik Sağlam, Prof. Dr. Abdülkadir Noyan ve Prof. Dr. Hüseyin Kemal Plevneli ve arkadaşları harp sahalarında kullanılarak binlerce vatandaşın hayatını kurtaran buluşları ile vatana müfid olmuşlardır.

Türktün acunda ilk medeni kalkınmayı kuran uluslar arasında bulunduğunu kaydederken bu gün de aynı duygu, aynı hız ve enerji ile vazifesi başında bulunduğunu görüyoruz.

Zonguldak

Dr. Orhan SANUS

Lekeli humma, salgın hummayı racia ile mücadelede tatbik edilecek usul

Bu iki hastalık harb ve sefaletin doğurduğu neticelerden biridir. Bunlara karşı tahaffuz veya mücadele, nazariyat itibarıyla, çok kolay görünür.

Bu hastalığın sirayet menbaı pis insan vücudüdür. İnsan biti, bilhassa elbise biti tek nakil vasıtalarıdır. Bitin her tekâmül devresi, yumurtalı halinden sirayet haline kadar insan üzerinde ürer. Buna binaendir ki vücudü, elbiseleri ve yatak takımlarını iyice temizlemek lâzımdır. Elbiselerle yatak takımları aşağıdaki usullerle temizlenebilir:

- 1) Mihaniki usuller
- 2) Kimyevi usuller
- 3) Fizik usuller

Mihaniki usuller

Bu usulün tatbikatında lüzum olan aletler her yerde bulunamaz ve aynı zamanda da saçları ve vücudaki kılları da tamamen tıraş etmek suretiyle tam bir şekilde temizlik yapılmalıdır.

2) Kimyevi usuller

Bu usulde bitleri ve sürfelerini (yumurtalarını) öldürmeğe yarayacak surette gaz veya mayi halinde boğucu mahlûller kullanılmaktadır.

a) Asid Cyanhydrique

Bu madde bu kabil hasarata karşı en faal olanıdır. Mahaza istimali, sulh zamanına ve işin ehli olan kimselere bırakılmalıdır, salgın esnasında hemen kullanılabilmesi tehlikelere sebep olabilir.

b) (So₂) derecesinde kükürt tabletlerinin veya aynı maddenin kompirme halinde şişeler içinde yakılmasından istihsal edilen kibrit gazı.

Bu kükürt gazı yardımıyla zehirlenmek tehlikesine maruz kalınmaksızın bir oda, meselâ içinde elbise ve yatak takımları bulunan bir yatak-hane dezenfekte edilebilir. Bu gazle dezenfekte edilirken odada mevcut bilcümle yatak eşyası ve elbiseler, yorganlar vesaire aralarından gazın nüfuz edeceği bir halde ipler veya demir tellerle mahallin münasib yerlerine asılır. Kapı ve pencereleri sıkı sıkıya kapatılabilen her yerde bu usul tatbik edilebilir. Bunun için ne masraflı ve ne istimali güç bir cihaz kullanmağa lüzum yoktur.

Bit Nasıl Ölür ?

Bunun için kükürt veya (Nitrate de potasse) kullanılır. Ve ihtirakin kolaylaştırılması için kükürt üzerine az miktarda ispiroto serpilir, her türlü yangın ihtimalini önlemek üzere kükürt madeni büyük bir leğene veya kovaya konur.

Bu dezenfeksiyon işi 3 ilâ 4 saat sürmelidir ve odanın beher metre mikâbı için (60) gram kükürte ihtiyaç vardır.

c) Dezenfeksiyon mahlûlleri

Elbiselerde mevcut bitleri öldürmek için keza aşağıdaki maddelerde kullanılabilir.

a) Zirdeki mikdarlar dahilinde (Acide phénique)

% 5 için 40 dakika

% 3 > 3 saat

% 1 > 4 >

b) Savon au crésol % 3 ilâ 5 bir saat.

Savon au crésol % 1 dört saat.

Elbiseler ve yatak takımları, her parçası ayrı ayrı olmak üzere, dezenfektan mayi hepsine, her yere nüfuz edebilmesi için ayrı ayrı mayie batırılmalıdır. Şayet asid fenik veya Savon à Crésol sıcak halde olursa bitler ve sürfeleri daha sür'atle mahvolurlar.

Bu kabil dezenfeksiyon ve bit ayıklama işi ancak hususi meskenlerde ve küçük hastanelerde tatbik

edilebilir.

Bit imhası için kat'i çareler meyânında petrol, benzin, benzol ve kerosene de tavsiye edilebilir.

3) Fizik usulleri - hararet

Bit ve onun süfreleri, kat'i bir şekilde, kuru veya rutubetli sıcaklığın tesiriyle de imha edilebilirler. 80 derecelik yabıs sıcaklık onbeş dakika içinde 8 dereceliği ise ancak bir saatte bit ve süfreleri öldürür.

60 dereceden itibaren su buharı birkaç dakikada bit ve süfreleri öldürür. Mahaza kat'iyen emniyet hasıl olması için sıcak su buharının eşyanın bütün kısımlarına nüfuzunu temin için bir saat intizar muvafıktır.

Bit temizlemek için hafifçe rutubetlendirilmiş çamaşır ve elbise üzerinden kızgın ütü geçirmek de şayanı tavsiyedir. Hiç biri bulunmadığı takdirde eşyayı kaynar suya batırmalıdır.

Vücuttaki bitlerin ayıklanması ve temizlenmesi

Kat'i bir netice alabilmek için vücudü evvelâ tıraş etmeli ve bunu müekkip de kara sabun ve kaynar su ile yıkamalıdır. Mahaza tıraş yerine gümüş pomatla veya (Calomel) ile vücudü uğmak da iyidir.

Vücudün kıllı kısımlarında mevcut bit sürfelerini öldürmek için aşağıda yazılı usuller de hassaten tavsiye edilir.

1) Üç ölçü parafini yedi ölçü zeytinyağı, sisam yağı veya diğer bir yağla karıştırmak ve bununla uğmak.

2) Vücudün kıllı yerlerini, kuvvetli bir surette, petrol veya (kerosene) ile uğuşurmak.

3) Son zamanlarda İngiliz mütehassısları maden kömüründen istihsal edilen ve ağır yağlardan madut bulunan katran yağı ile vücudün uğularak bit ve sürfelerini kat'i surette mahvını tavsiye etmektedirler. Bu maddeye temas eden bitler sür'atle mahvolurlar. Keza bu yağın buğusu da bir saate bitleri ve süfreleri mahveder. Keza bu buğu (buhar) ile elbise ve yatak takımları da dezenfekte edilebilir. Mahaza katran yağı kabili iştial olduğundan alevi

muhafza edilen kap derununda kükürt olduğu gibi madeni bir kapta ve iyice kapalı bir mahalde yapılmalıdır.

Saçlarının tıraş edilmesine rıza göstermeyenler, bilhassa kış mevsimlerinde, yalnız kadınlar değil erkeklerdedir. Bu takdirde başta saçlar içinde bit ve sürfelerini imha etmek için (% 75 ölçüde petrol ve % 25 ölçüde keten veya sısam yağı) mahlülü ile saçları firiksiyon etmelidir. Bu ameliye esnasında gözlerin muhafazası şarttır. Keza kloraform veya ether ile saçların firiksiyonu aynı kat'i neticeyi verir.

Umumi öğütler: :

Az medeni memleketlerde ve salgın zamanlarında hemen istenen âletleri bulmak kolay değildir. (Aucloave) yahut (duşlu vagon) gibi ordularda kullanılan lüzumlu cihazlar emre hazır bulunamaz. Mahaza şehirlerde veya büyük toplantı yerlerinde bu kabil tesisi elde etmek nisbeten kolaydır. Çünkü elbise ve yatakları dezenfekte etmek ve vücutları temizlemek için sıcak hava, veya çok ısıtılmış buhar veya yahut da sıcak su temin edebilecek fabrikalar ve lokomotifler bulunur. Bazı hububat çekirdeklerinin kavrulmasına mahsus furunlar ve tesisat da bu işde kullanılabilir. Büyük şehirlerde başkaca ve hemen de daima bu işlere mahsus hususi binalar bulunabilir. Köy ve sahra hayatında ise iş berakistir. Diğer cihetten burası da iyice bilinmelidir ki bu hasarat itlâfı işi lekeli hummanın ve hummai racianın saiki olan bitlerin tamamen ayıklanması için yüzlerce kimseler üzerinde aynı zamanda yapılmazsa hiç bir kat'i tesiri olamaz.

Lâzım olan bir mülteci kampında, bir karantina kampında yahut bütün bir köyde aynı günde bit ayıklamak ameliyesini yapmaktır ki bunun da bilfi tatbiki güçtür. Bunun için geniş bir teşkilât ve ehemmiyetli miktarda vasıtalarla ihtiyaç vardır. Fazla olarak dezenfeksiyon işi sürüp giderse buna maruz halkın işi de gözönünde tutulmalıdır. Bu gibi hallerde umumiyetle halktan bir yardım beklemeye imkân yoktur, çünkü onlar bitin böyle bir hastalıkta âmil olacağını anlamazlar. Mahaza gerek afişlerle ve konferanslarla gerekse gazetelere makaleler yazmakla bitlerin sebep olduğu tehlikeleri halka anlatmağa çalışmak bütünü fâidesiz değildir.

Çinde tatbik edilen usul:

1938 senesinde Milletler Cemiyeti komisyonu Çinin şimali garbi mıntakasında köylü halkın ve firarilerin bitlerini temizlemek için icabında

sökülüp nakli kabil olan ve dökme demirden bir furuna yine demirden bir boru ile reptedilen tahta dolaplar kullanmışlardır. Çinin her tarafında kullanılan bu uulde bir hava tulumbası marifetile bu dolaplar içinde kızgın ateşin üzerinden hava geçirmek suretile 20 ilâ 30 dakika zarfında 79 ilâ 90 derece nisbetinde bir hava elde etmişlerdir.

Bu esnada da furunlar üzerinde ütüler kızdırılmakta ve bitlilerin hafifçe ısıtılmış elbiseleri ütülenmektedir. Bu işlerde muvaffakiyet birazda dezenfeksiyon işine memur edilen kimselerin icat fikirlerine bağlıdır. Bit öldürmek için kat'i şekilde bir usul ihdası kabil değildir. İmkân bulundukça kükürt veya kuru, ratib sıcak kullanılır. Dezenfeksiyon ekipleri ne gelince bu ekiplerde mühendis vazifesi görecek ehliyetli bir teknisyen veya kabiliyetli bir amele bulunmalıdır. Bu gibi kimseler umumiyetle mahallen angaje edilebilir. Çünkü hakiki teknisyenler ve mühendisler ve memurlar ancak Erkânı Harb hey'etleri refakatinde çalışırlar.

Hali sıhhatte olan eşhasın bitlerinin ayıklanması hummayı racia ve lekeli hummaya karşı mücadelede ancak davanın bir kısmıdır; hasta olanlar kat'i surette teerit edilmeli ve elbiseleri çok dikkatle temizlemelidir. Binaenaleyh bu her iki hastalık da ekseriya soğuk mevsimlerde zuhur ettiğinden bu gibilerin elbiseleri dezenfekte edilirken sahipleri bilhassa bu ameliye kükürt buharile yapıldığı takdirde onları yeniden giyebilecekleri zamana kadar saatlerce beklemeleri lâzımdır. Şayet bu hal için evvelce düşünülüp erkekler için ayrı, kadınlar için ayrı olarak hazırlanmış, ısıtılmış mahaller veya muvakkat temiz elbiseler veya yün battaniyeler olmazsa bu şartlar dahilinde beklemek imkânsızdır.

Kışın da en ziyade kükürt ve kuru sıcak hava ile temizleme ameliyesi yapılır. Bu mevsimde elbiseleri dezenfekte edilmiş insanlara henüz kurumamış rütubetli elbise giydirmek de doğru değildir. Kış mevsiminde Şarkta, hemen ekseriya, fakir insanların giyim eşyası üzerlerinde ne varsa ondan ibarettir. Bunun içindir ki bütün elbiseler hep birden dezenfekte edilmelidir. Ve bu ameliye yapılırken de şayet ısıtılmış mahal mevcut değilse saçlarının ve vücut temizliği icra edilmeli, banyo, tıraş vesairesi bitirilmeli ve kendilerine muvakkat bir surette başka temiz elbiseler giydirilmelidir. En iyisi elbiseler temizlenirken vücut temizliği de aynı zamanda yapıp bitirilmeli.

dir. Fakat bilhassa sıcak hava tesisi mevcut olmayıp da kükürt gazı kullanılmak lâzımgeldiği yerlerde, bu her zaman kabil tatbik değildir, eğer bu kabil insanları soğuktan muhafaza için ısıtılmış mahaller, yahut yün battaniyeler mevcut değilse bit temizleme işi evvelâ elbiselerin bir kısmı üzerinde icra edilmek icabeder. Bunlar bitirdikten sonra sıra iç çamaşırlara gelir ve aynı zamanda vücut temizliği yapılır. Bu muamelelerin nihayet bulacağı zamana kadar bitleri temizlenenler ilkönce temizlenmiş olan dış elbiselerini giymelidirler.

İçerleri ısıtmış mahallere malik olan şehirlerde bitleri temizlenecek olanların elbiselerinin dezenfeksiyonu esnasında ariyet elbise giymelerine lüzum hasıl olmaz.

Bit temizleme işine memur edilecek kimselerin himayesi:

Lekeli humma ve hummayı racia mikroplarına karşı kat'i bir himaye ancak tam bir vücut hıfzıssıhhası veya evvelce bir muafiyet filile kabil. Hastaları muayene ve onların eşyalarının bitlerini temizleyen insanların bu hastalıkla buluşmaktan azade kalmaları imkânsızdır. Gerek lekeli humma, gerekse hummayı racia müstevli hastalıkları ancak bu hastalık mikroplarını taşıyan bitlerle dolu kalabalık bir insan kitlesi içinde zuhur eder. Şayet bu kabil insan kitleleri arasında yaşamak ve çalışmak mecburiyeti hasıl olursa günün birinde hastalığa yakalanmak imkânsızdır.

Yalnız süvari çizmeleri ve kiloları giymek, yakası ve kollarından sımsıkı kapalı gömlekler kullanmak ve bilhassa akşamları elbise değiştirmek ve tahaffuzl bir şekilde mesaiden sonra bu çıkan elbiseleri temizlemek hastalığa yakalanmamak için bir dereceye kadar ihtiyatî tedbir olabilir.

Vücudün ve elbiselerin tam bir halde temizliğine dikkat şartile doktorlar, hastabakıcılar ve temizleme ekiplerine mensup eşhas için lekeli hummaya karşı bir aşı usulü düşünülmektedir. Fakat hummayı racia için böyle bir aşı yoktur. Muafiyet için büyük mikyasta aşı tedariki bunu terkîp eden maddelerin pahalılığından, lekeli humma salgını olan yerlerde faaliyet sahasına çıkarılamamaktadır. Diğer taraftan bu muafiyet için ölüvaksin ile her 5 ilâ 7 günde bir üç aşı yapılmasına lüzum vardır. Şimali Afrika'da Fransızlar tarafından büyük bir mikyasta tatbik edilen hafifletilmiş canlı (virus) ile yapılan aşının muafiyetine gelince; bu hususta kat'i bir şey söylene-

Yurdda KIZILAY

Antalya Kızılay merkezi tarafından tertip edilen bir sünnet düğününde 35 şe yakın kimsesiz çocuk sünnet ettirilmiştir. Bu yerinde yardımdan dolayı Antalya Merkezi idare heyetine teşekkürler ederiz.

Ödemiş Kızılay şubemiz 40 yoksul çocuğu giydirmiş ve yine yardım yuvası olan Çosuk Esirgeme Kurumu ile müştereken 60 fakir ilk okul öğrencilerine sıcak yemek verilmiştir.

Nazillinin Sayılar köyünden Sultan oğlu Mustafa kızı 65 yaşında Fatma, ölürken 15 lirayı Cemiyetize teberrü etmiştir. Bu hayırsever Türk annesinin yürekten gelen yardımlarına teşekkür ederken ailesine de baş sağlığı dileriz.

Zilede seylâptan zarar görenlere 550 lira ve İskilip kazasının Bayat nahiyesine bağlı Lapa köyünde evleri yananlara 350 lira müteferrik yardım yapılmıştır.

Beyşehir gölünün taşması ve Sarısu, Karaisa, Çavuş deresi, Gevrekli, Bostandere ve Boyalı çaylarının feyezani yüzünden 120 haneden ibaret bulunan Aşağıhuns köyü halkının barınması için cemiyetimiz Konya merkezi emrine 120 çadır ile nakil ihtiyaçlarını karşılamak üzere 500 lira bir para yardımında bulunmuştur.

mez. Bu sebeptendir ki ben bu usulü tavsiye edemem.

Bitli kimselerin elbiselerinin temizlenme muamelelerinde hastalıklı malûl bitlerin toz haline gelmiş gaita maddeleri aynı hastalıklı bitin ısırtığı, yahut ısırtık yerinin kaşınması ve bunun neticesi sıyrılması, cilt üzeri

Kızılay cemiyeti Ankara merkezi tarafından tesis ve idare edilmekte olan şefkat yurdunun Ankara vilâyeti ile müştereken tamiri için 2000 liranın yardım faslından sarfı muvafık görülmüştür.

Gazmaskı fabrikasında kaza neticesinde vefat eden bir işçinin ailesine 100 lira ve Çeşme'ye iltica eden Yunanlıları yerleştirmek üzere de İzmir vilâyeti emrine 200 liralık müteferrik yardımlar yapılmıştır.

Cemiyetimiz Etmesgut merkez ambarında bulunan 215 kutu Milk Food çocuk maması Çocuk Esirgeme Kurumuna teberrü edilmiştir.

Kastamonu kazasına bağlı Kayalı köyünde çıkan yangından evleri yanan dört aileye 100 lira ve Kayseride Hisarcık köyünde dağdan düşen bir taş neticesinde yıkılan bir evde ana ve babaları ölen iki kız çocuğuna da 50 lira müteferrik yardımlar yapılmıştır.

İstanbulda Eyüp şubemiz min-takası dahilindeki 219 fakir talebenin yaz aylarında da cemiyetimizce işeleri temin edilmektedir.

Dimetoka ve havalisinde bulunan ırkdaşlarımızın tuzsuz kalmaları üzerine umumî merkezimiz yardım

rinde hasta bitin ezilmesi gibi haller sirayeti mucip çok tehlikeli bir âmil olacağından fazla olarak bu toz haline gelmiş gaita maddelerinin te-neffüsle ve gözler vasıtasıyla vücuda girmesi mümkün bulunduğundan bit itilâfına memur kimselerin gaz maskesi kullanmaları elzemdir.

faslından 1800 liralık tuz satın alınarak mahalline göndererek yardımda bulunulmuştur.

İzmir merkezimiz idaresinde bulunan İkçeşmelik ve Karşıyaka dispensarlerinde ikincikânun 942 den 7-5-942 tarihine kadar 5974 hasta vatandaşa bakılmak suretile tedavi edilmiştir.

Bu yıl Kızılay Hemşire Okulunu muvaffakiyetle bitiren 20 talebemize Ord. Prof. Dr. General Tefvik Sağlam tarafından Kızılay reisi Sayın Rağna Tarhan'a vekâlet etmek suretile mezunlarımıza kısa bir hitabede bulunarak merasimle diplomalarını tevzi etmiştir.

Yarın memleketin bir çok köşelerinde ağır vazifeler alacak olan bu Türk kadınlarının isimlerini iftiharla dercediyoruz:

- 1 — Azize Varışlı
- 2 — Bedia Kaya
- 3 — Emine Ska
- 4 — Fecriye Sezikli
- 5 — Feriha Ataözden
- 6 — Hacer Yanaç
- 7 — Hafize Özvardarlı
- 8 — Hasene Dikdemir
- 9 — İkbâl Atınar
- 10 — Kevser Kutkan
- 11 — Lûtfiye Dünder
- 12 — Melâhat Derya
- 13 — Muallâ Kurtönel
- 14 — Muazzez Deşen
- 15 — Muktime Altınbulak
- 16 — Nihal Arslan
- 17 — Şahizer Karakaya
- 18 — Ülker Atalaysun
- 19 — Zarife Betgen
- 20 — Zeynep Karakaş

İngiliz köy evlerinde ilk yardım teşkilâtı

Hiç şüphesiz mürebbiler Gençlik Kızılhaç hareketinin en kuvvetli taraftarlarıdır. Çocuklara bu hareketi anlaşılır bir hale getiren mürebbilerdir. Onların fedakârlıkları ve takip ettikleri gayeyi tamamiye anlayışları sayesinde ki gençler o hareket programını kolaylıkla tatbik ve icra etmektedirler. Mektepler arası muhaberelelerin en büyük başarıları mürebbilerin hissesine düşmektedir.

Misal olarak mürebbiler, drektörler, mektep müfettişleri ve diğer pedagogların Gençlik Kızılhaç hakkında söyledikleri mülâhaza ve mütalâalardan bazılarını kaydediyoruz:

Teachero koleji beynelmîlîl enstitü drektörü mösyö Pol Monreö'nün fikri (Kolombiya talebesi Nev-yor):

«Fikrime göre pedagojik maksat uğrunda mekteplerde yaptığı yüksek hizmetlerden dolayı Gençlik Kızılhaç kadar müzaherete lâyık bir müessesenin vücuduna ihtimal verilemez. Bu fikir yalnız tettebbü ve mütalâa yahut buna benzer hareketler hakkında umumî bir vaziyete dayanmamakta o, en uzak memleketlerde dikkat ve müşahede ettiğim veçhile bilhas-sa bu faaliyetin hatta hayatın verdiği neticelere dayanmaktadır».

Birleşik Amerika Millî Terbiye Cemiyeti İcra Komitesi azasından mösyö Crabtere'nin mütaleası:

«Kızılhaçı ötedenberi tanırım. Fakat son zamanlarda onunla pek yakından alâkadar oldum. Dünya milletleri arasında onun büyük bir hızla yayılması hakkındaki mütaleaları, fikirleri okudum. Onun çeşitli faaliyetlerinin inkişaf ve itilâsından çok müteheyyiç oldum. Onun

mektebe nüfuz etmesinden, mektep hayatının tabii azasından olduğuna dikkat ettim».

İsveçli bir pedagoji mütehasssının okullar arasında muhabereleler hakkındaki mütaleası şudur:

«Gençlik Kızılhaç albümlerinin coğrafya yayımı bakımından faydası tahminin fevkindedir. Bu sahada bir çok senelerdenberi elde ettiğim tecrübelerden ekseriya bir takım kuru, iptidai malûmatı ihtiva eden dergilerden ziyade yabancı bir memleket hakkında doğrudan doğruya verilen bir takım resimler ve bilgilerin çocuklarda nasıl bir alâka uyandırdığını gördüm. Albümler en güzel şeyler hakkında malûmat vermekte ve bir takım resimlerle onların dimağında

KIZILHAÇ DÜNYA

Yunanistana götürülecek erzak ve ilaç

Amerikalı hastabakıcılar, ders tatbikatında

HAÇ SINDA

Amerikada Carries vapuruna yükleniyor

kökleşen bir dilden bahsetmektedirler. Albümlere cevap vererek öğrenilen şeyler canlı kalmakta ve İsveçin coğrafyasını, tabiatını, sanayi vesafesini eğlenceli bir surette kolaylıkla öğrenmek fırsatını vermektedir.

Kanada Öğretmen Okulu dretörü mösyö Scharpe'nin fikri şudur:

«Gençlik Kızılhaçın en büyük faydalarından biri, talebeye çeşitli mevzular üzerindeki bilgilerini tatbika yarayacak surette programa tamamilen uygun bir şekilde intibak ettirmesidir. Zati teşebbüslerinin semeresi olan bu çalışmalardan çocuklar bilhassa çok memnun görünmektedirler».

İsviçrede Bâle şehrinde toplanan profesörler kongresinde mösyö Richard Feldhaus'un fikri:

Anneler ve çocuklar İngiliz Kızılhaç lokantasında

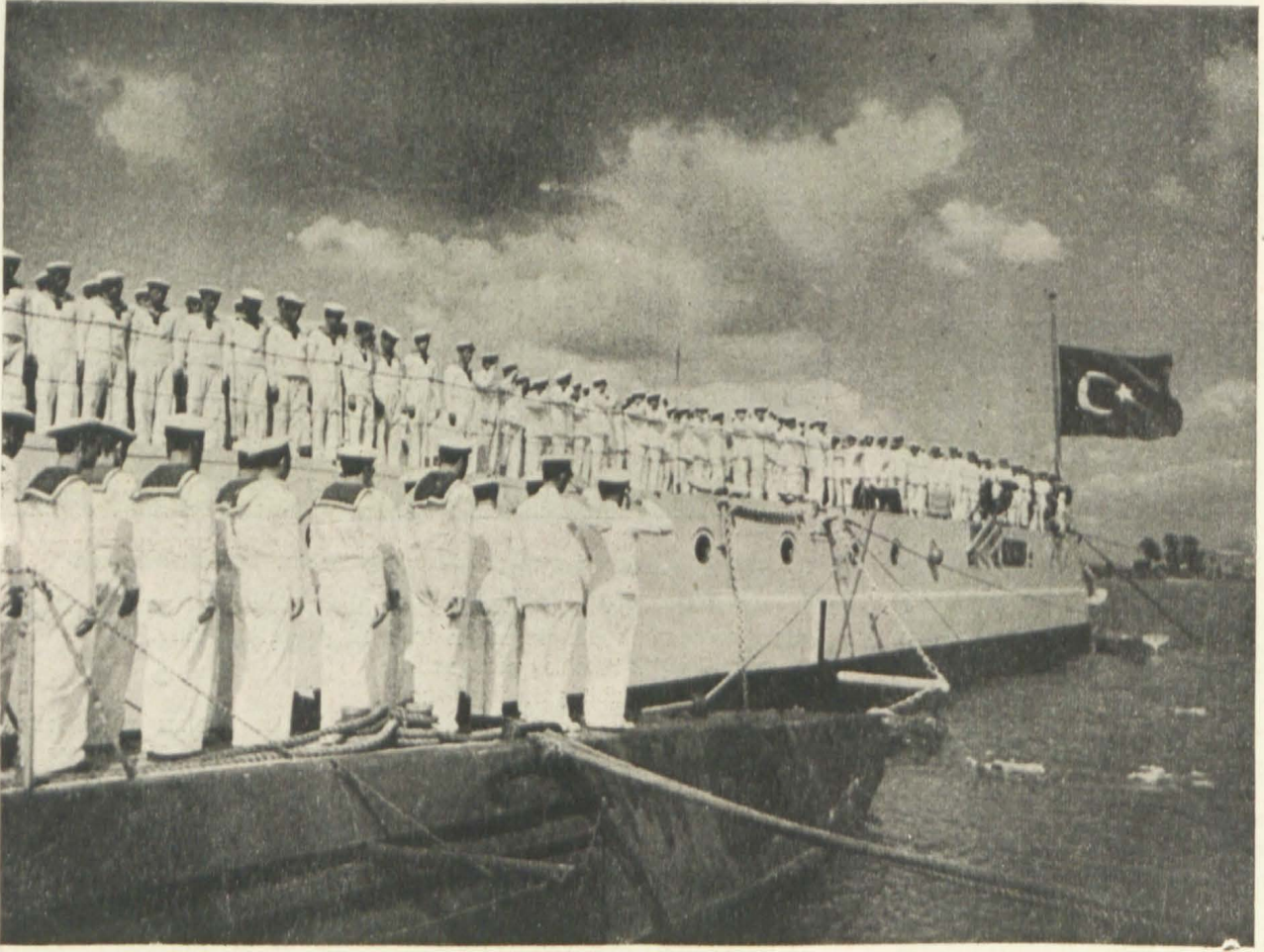
«Çocukları bekleyen çalışma için onları hazırlamak şimdiki neslin vazifesidir. Gençlik Kızılhaç çocuğunun hayatına gayri tabii yahut yabancı hiçbir unsur ilâve etmemekte bilakis mefkûresinin tahakkuku emrinde ondaki necib çalışma hevesini uyardırmakta, düşündüğü şekle koymak

hususunda nasıl yardım edebileceğini göstermektedir».

Bütün bunları yazdıktan sonra bizde de Gençlik Kızılay teşkilâtının okullarda ifa ettiği büyük rolün mânası daha çok anlaşılabilir mi?

İngiliz hastabakıcı kızlar derste

Muazzez şehitlerin hatıralarını tebcil için Yavuzda yapılan ihtifalden bir görünüş

ATILAY ŞEHİTLERİ

Çanakkalede vazife başında şehit düşen kahraman bahriyelilerimiz için Yavuzda büyük bir tören yapıldı.

Donanmamız, Temmuzun 14cü gününü acı bir kayıba uğradı; Atılay denizaltı gemimiz, kendisine verilen bir vazifenin ifası sırasında, Çanakkale boğazında, 39 kişilik mürettebatı ile beraber battı. Genç ve kıymetli denizcilerimizin maruz kaldığı bu hazine akıbet, memleketin her tarafında büyük bir teessür uyandırdı, vazife başında şehit düşen kahramanların hatıralarına karşı saygı ve sevgi tezahürleri yapıldı

Çanakkale şehrinde yapılan ma-

Yazan :

Ahmet İhsan

temli bir törenden sonra, Gölcükte Yavuz zırhlımızda da bir ihtifal tertip edildi. Bu ihtifal hazine, fakat o nisbette vakur oldu ve şehitlerimiz takdis ve taziz edildi.

Yavuzdaki ihtifal, en küçüğünden en büyüğüne kadar bütün denizcilerimizin kalbinde, mukaddes bir meşale gibi yanmakta olan vatan

sevgisinin, ne kadar sönmez bir ışık olduğunu, bir defa daha göstermiştir.

Yavuzun arka güvertesi, donanmamızın kıymetli ve kahraman subaylarının ve erlerinin teşkil ettiği saflarla çevrelenmişti. Merasimde bulunmak üzere davet edilen Kolordu erkânı, kara ve deniz komutanları, İzmit valisi, Belediye reisi, Parti başkanı, muhtelif teşekküller mümessilleri ve matbuat erkânı da burada yer almışlardı

Donanmamızın diğer teknelerinden mühim bir kısmı uzaklı yakını

mesafelerle Yavuzun etrafında bir daire teşkil etmişlerdi, denizaltı gemilerimizden ikisi de bu büyük harp gemimizin bordasına yanaşmıştı. Gemilerdeki bayraklar yarıya indirilmişti.

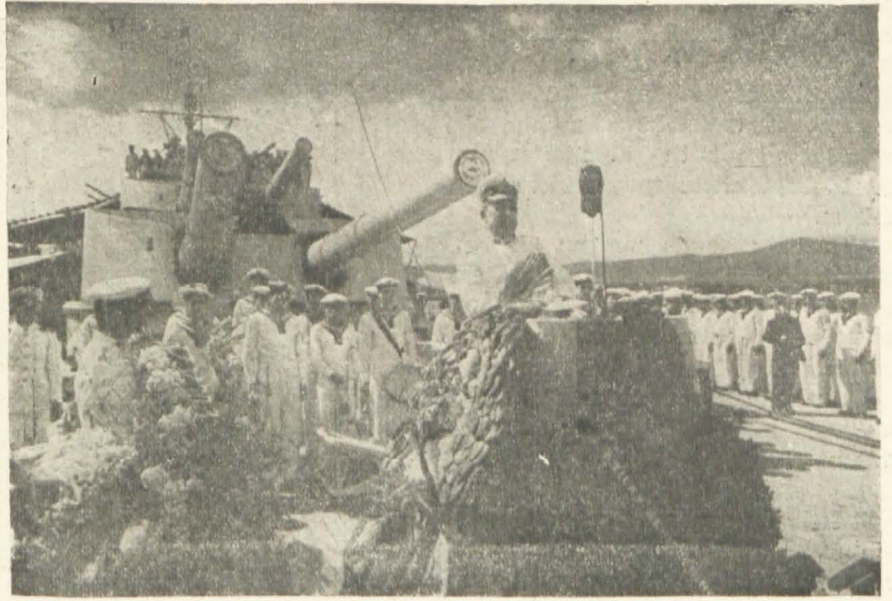
Donanma kumandanı Şükür Okan, bu matemli töreni, hazin, fakat o nisbette de ümit ve iman dolu olan şu nutkiyle açtı:

«Sayın misafirlerimiz, arkadaşlarım, evlâtlarım,

14 senedenberi muvaffakiyetle çalışmış ve bundan sonra da aynı muvaffakiyetle ve daha ziyadesiyle çalışacak olan denizaltı filomuzdan Atılay denizaltı gemisinin Çanakkalede aldığı vazifeyi yaparken uğradığı müessif kaza dolayısıyla bu gemi içinde hayata ebediyen gözlerini kapayan kahraman şehit arkadaşların aziz hâtıralarını anmak ve onlara son vazifemizi yapmak üzere burada toplanmış bulunuyoruz. Son vazife demekle bu şehit arkadaşları artık ebediyen unutacağız mânâsı anlaşılmasın. Bilâkis onlar mesleğimizde ve kalbimizde ebediyete kadar her zaman yaşayacak ve lâyık oldukları yüksek mevkii daima muhafaza edeceklerdir.

Arkadaşlarım,

Hepiniz biliyorsunuz ki Atılay denizaltı gemimiz Çanakkale boğazı dışında aldığı vazifeyi yaparken 14 Temmuz 1942 tarihinde kazaya uğramış ve kara haber alınır alınmaz bahriyemizde ve memlekette mevcut bütün tahlisiye vasıtalarıyla arkadaşlarımızın kurarılmasına koşulmuş ise de geminin battığı mahallin 80 metre kadar derin ve aynı zamanda çok akıntılı bir yer olması itibarıyla kurtarılmaları maalesef mümkün olamamıştır.

Donanma kumandanı Amiral Şükür Okan nutkunu söylüyor

Atılay denizaltı gemimizin şehit kumandanı Binbaşı Sadeddin Gürcan

rılmaları maalesef mümkün olamamıştır.

Vazife kurbanı kahraman şehit arkadaşların uğradığı feci akıbetten bütün mesleğimiz ve memleket derin bir elem ve ızdırap duymuş ve halen duymaktayız.

Geminin battığı mahalde yapılan arama ve tarama esnasında denizaltı mayınlarının mevcudiyeti anlaşılması geminin, bunlardan birine çarpmak suretile kazanın vukubulması ihtimalini kuvvetlendirmekte ve bu husus, kazada, arkadaşlarımızın hiç bir hataları olmaması bakımından bize teselli vermektedir. Esasen 14 sene evvel iki gemi ile kurulan ve Cumhuriyet hükümetimizin bahriyemize gösterdiği büyük ve yakın alâka ile inkişaf eden ve gittikçe daha ziyade genişleyecek olan denizaltı filomuz, şimdiye kadar başarı ile çalışmış ve çalışmakta bulunmuş ve hata yüzünden en ufak bir kazaya meydan vermemiştir. Denizaltıcılarımızın, bu güne kadar yapılan manevralarda faraziye olarak verilen en müşkül arızaları muvaffakiyetle başarmaları başta sayın Mareşal olmak üzere ordu erkânının takdirlerini mucip olmuştur.

Şu cihet de iftihar ve itimatla söyliyebilirim ki, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da denizaltı filomuz, memleket ve vatan vazifelerinde hiç yılmadan muvaffak olacak ve mesleki hatalarla her hangi bir kazaya meydan vermiyecektir. Ayrıca da tebarüz ettirmek isterim ki ölüm, nihayet bir mukadderat işidir ve bunun değişmez bir kaide olduğu bu kaza hadisesinde de kendini göstermiştir.

Arkadaşlarım,

İçimizde derin acılar bırakarak

Vazife başında şehit düşen kahramanların hatıralarını tebeil için denize çelenkler atılıyor

aramızdan ayrılan bu şehitlerin aziz hâtıralarını yadederken bıraktıkları boşluğu derhal ve kısa zamanda doldurmak hassaten bu günkü dünya durumunun emtretiği en mühim bir vazifedir. Denizaltı arkadaşlarımızın bu boşluğu hissettirmeyeceklerine eminim.

Vazife uğrunda meş'um bir kazaya kurban giden mukaddes ve aziz şehitlerimizin hâtırasına hürmeten hepinizi üç dakika sükûta davet ediyorum.»

Amiral, heyecanlı bir ifade ile bu duygularını izhar ederken, Gölçüğün mavi sularını derin sessizlik kaplamıştı. Şükür Okan, evlâtlarım! diye andığı kahraman şehitlerden bir çoğunu bizzat yetiştirmişti, şimdi onların aramızdan ayrılmış olmasından, sadece bir kumandan; bir âmir sıfatı ile değil, bir baba şefkatile de teessür duyuyor, bu teessürünü ifade ederken, bu memleketin bu kahramanlar gibi binlerce babayığit yetiştireceğini de müjdeliyordu. Amiral, konuşurken Yavuzun arka güvertesi ni çevreliyen safların arasından hiç kırık sesleri duyuluyordu.

Nutuk bittikten sonra, orada bulunanlar, aziz ölülerin mukaddes hâtıralarını taziz için üç dakika sükût ettiler. Bu sükûtu, bandonun çaldığı matem havası sona erdirdi. Şehitlerimiz için hazırlanan bir düzüneye yakın çelenk, matem marşı çalınırken birer birer denize atılıyor, denize düşen her çiçek demeti, burakilerden, ebediyete intikal eden kahraman şehitlere minnet ve şükran hisleri götürüyordu.

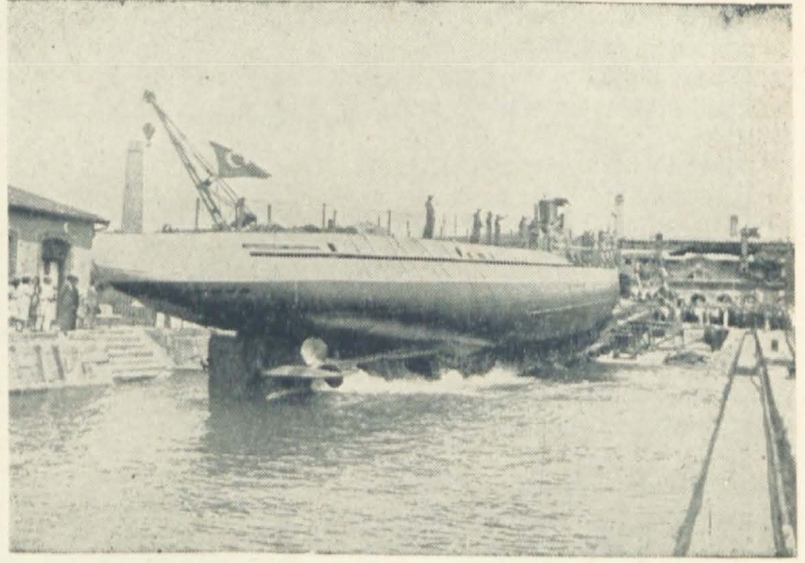
Yavuzun bordosuna yanaşmış olan denizaltı gemilerimizin subay ve erleri, geminin güvertesinde selâm vaziyetinde, yapılan töreni müteessir, fakat mert bir eda ile seyrediyor ve bu hallerile «Siz öldünüz, lâkin kalbimizde yaşıyorsunuz, bıraktığınız boşluğu bizim azım ve imanımız dolduracaktır» demek istiyorlardı.

Her bir yaprağında bir kahramanın mukaddes hâtırasını saklayan bu çiçek demetleri, Gölçüğün mavi sularını kaplıyor, buradaki sessizliği daha ziyade derinleştiriyordu.

Çelenklerin denize atılması bitti, bando, matem havasını kesti. Bahriye silâhendazları da, şehit arkadaşlarının hâtıralarını havaya üç el silâh atmakla taziz ettiler.

İhtifalın hitamından sonra Yavuzdan ayrılanlar, kahraman bahriyelilerimizin, hiç sönmek bilmiyen iman ve iradelerine bin kere daha inanarak ve güvenerek geri dönüyorlardı.

Ahmed İHSAN

Atılay denizaltı gemimizin kızakta alınmış resmi

Atılay denizaltı gemimizde şehit düşen subay, erbaş ve erlerimiz şunlardır:

Atılay denizaltı gemisi subayları:

Gv. Bnb. Sadeddin Gürcan	(1578) Komutan
Gv. Yzb. Sebati Taşöz	(1697) 2. nci komutan
Gv. Tğm. Rauf Baykal	(1808) Stajiyer
Mk. Yzb. Ahmed Türün	(1906) Başçarkçı
Mk. Yzb. Adnan Erül	(1960) İkinci çarkçı

Atılay gemisinde bulunan gedikli erbaşlar:

Mk. Gd. Sb. Ahmed Atakan	İstanbul	(159)	
Gv Bş. Gd. Hakkı Tezcanlı	İstanbul	(330/306)	S. 14)
Gv. Gd. Çavuş Nureddin Güvenç	Elâzığ	(936/5019)	
Mk. Bş. Gd. Ziya Lodos	Karagömrük	(341/10)	S. 76)
Mk. Bş. Gd. Tahsin Dönmez	İstanbul	(929/2062)	S. 102)
Mk.Gd.Üstçavuş SalâhaddinNartman	İstanbul	(934/2128)	S. 410)
Elektrik Bş. Gd. Necmeddin Sunal	Eyüb	(341/15)	S. 81)
Mk. Gd. Üstçavuş Cemaledin Dinçer	İstanbul	(934/2006)	S. 360)
Elektrik Gd. çavuş Sabahaddin Yaral	Ankara	(930/2097)	S. 198)
Elektrikçi Gd. Çavuş İsmail Tugay	Balıkesir	(935/2045)	S. 433)
Elektrikçi Gd.Çvş. Sabahaddin Yaral	K. Eli	(936/5027)	S. 480)
Telsiz Başgedikli Mahzun Şen	Trabzon	(929/2030)	S. 106)
Torpedo Başçavuş Hüseyin Coşkun	Alaşehir	(932/2094)	S. 304)
Mk. Gd. Onbaşı Kemal Dağaşan	İstanbul	(938/5007)	S. 512)
Gv. Gd. Onbaşı Hasan Şentuna	İstanbul	(941/5080)	
Mk. Gd. Onbaşı Ali Rıza Beykuş	Sivas	(941/5032)	
Elektrikçi Gd. Onbaşı Ağâh Pirinay	İstanbul	(941/5022)	
Telsiz Gd. Onbaşı İsmail İşgil	İstanbul	(941/5026)	

Atılay denizaltı gemisinde bulunan erat:

Samsunlu Mehmed Dilşad	Güverte onbaşı
Vakıkebirlil Hasan Cemal	Makine >
Of'lu Salih Mehmed	> >
Gebzeli Adem Hüseyin	> Er
Kandıralı Emin Eyüb	Güverte >
Erdekli Ahmed Hasan	> >
Rizeli Hüseyin İbrahim	> >
Bürhaniyeli Osman Mustafa	Makine >
Sürmeneli Mustafa Temel	> >
Rizeli Ali Rıza Enver	Güverte >
Tirebolulu Şaban Halil	> >
Ayancıklı İsmail İlyas	> >
Tekirdağlı Cemil İsmail	> >
Görelili Halil Mehmed	Makine >
Bartınlı Hüseyin Halil	> >
Vakıkebirlil Temel Yenigün	

Denizci

Hikâye

Sevgisi

Çeviren :

F. Zahir Törümküney

V enizia ismindeki lüks vapur Bombay iskelesinden henüz ayrılmıştı. Vapurun ikinci kaptanı Adolf Sutton telâsla kaptan köprüsüne doğru gidiyordu. Güverteden geçen karşıya yaşlı bir kadın çıktı. Sert bir tavırla çıkıştı :

— Şezlongumu bir saattir bekliyorum. Hâlâ getirmediler. Bu ne rezalettir!

Adolf Sutton hayretle durdu :

— Affedersiniz. Ne demek istediğinizi anlıyamadım.

Yaşlı kadın kaşlarını çatı. Genç adamı tepeden tırnağa kadar şöyle bir süzdü. Soğuk bir sesle sordu :

— Siz kimsiniz?

— Ben, geminin ikinci kaptanı Adolf Sutton'um. Bir emriniz mi vardı madam?

— O halde, hemen kamarotlardan birine söyleyiniz de, şezlongumu çabuk getirsinler. Yoksa birinci kaptana şikâyet edeceğim.

Bu sırada, şakrak bir genç kız sesi yükseldi :

— Teyze rica ederim, önüne geleni rahatsız etme. Vapurun kaptanları da senin şezlongunla meşgul olacak değiller ya. Ben kamarota söyledim. Şimdi getirecek.

Adolf Sutton başını çevirdi. Karşısında güzel bir kız duruyordu, gülümsedi. Yaşlı kadına karşı duyduğu öfke bir anda geçti:

— Bir dakika müsaade ediniz, dedi. Şezlongu şimdi gönderirim.

Yanlarından ayırdı. Henüz beş on adım atmadan kamarota rast geldi. Şezlongu yüklenmiş geliyordu. Yanına yaklaştı. Yavaşça söyledi :

— Şu, ileride duran yaşlı madam sana kızmış. Bir saattenberi şezlongunu bekliyor-muş.

Kamarot biraz asabi bir tavırla cevap verdi :

— Sabahtanberi peşinde dolaşıyorum. Hiç bir yerde beş dakikadan fazla oturmuyor. Koca şezlongu oradan oraya taşımaktan usandım. Onunla uğraşmaktan başka yolcuların işlerine bakamaz oldum.

Adolf, kamarotun sırtını okşuyordu :

— Senin kabahatli olmadığımı biliyorum. Ama ne yaparsın? Mümkün olduğu kadar yolcuların şikâyet etmemelerine çalışmak lazım.

Adolf kadınların yanına döndü. Yaşlı madamın gönlünü hoş etmeğe çalıştı :

— Kamarota adam akıllı çıkıştım. Bundan sonra emirlerinizi dinleyecektir. Eğer yine bir kusur ederse, siz bana haber verin, ben onun hakkından gelirim.

Genç kız elini kaptana uzattı. Gözlerini

süzdü. Dudaklarında tatlı bir tebessümle :

— Çok teşekkür ederim kaptan, dedi. Sizi rahatsız ettik affedersiniz.

Adolf Sutton, nazik bir selâm verdi. Süratli adımlarla uzaklaştı.

Bütün gün kızın hayali gözünün önünden gitmedi. Akşamı ipe çekiyordu. Yemek salonunda her halde tekrar karşılaşacaklardı.

Akşam yemeğinden sonra genç kaptanla Adriyen güvertede dolaşıyorlardı. Parlak bir ay ışığı, kızın sarı saçlarını okşuyordu. Adolfun neşesi sonsuzdu. Kızı güvertede mül-

kün olduğu kadar fazla tutabilmek için heyecanlı deniz daceralarının birini bitirmeden bir diğerine başlıyordu. İkisi de, saatin ne kadar ilerlediğinin farkında değildi. Kendi âlemlerine dalmışlar, dünyayı unmuşlardı. Bu tatlı rüyadan, yaşlı teyzenin asabi sesle uyandılar :

— Adriyen! Nerelerdesin kuzum! Seni aramadık yer bırakmadım... Saat ikiyi geçiyor.. Hâlâ yatmadın... Haydi, yatağına gir artık!

Sonra genç kaptana döndü. Dik, dik yüzüne baktı :

— Adriyen, akşamları erken yatmağa alışmıştır. Anladınız mı bay kaptan?

Adolf kızardı. Mahcup bir sesle özür diledi :

— Affınızı dilerim madam. Matmazel Adriyenin uykusuz kalmasına sebep olduğum için çok müteessirim.

İhtiyar teyze cevap vermedi. Asabi adımlarla kamarasına doğru yürüdü. Adriyen de elle genç kaptana selâm vererek teyzesinin arkasından koştu.

Venizia, günlerdenberi açık denizde yol ahıyordu. Sıcaklık derecesi günden güne tahammül edilemeyecek surette yükseliyordu. İhtiyar teyzenin zayıf kalbi bu sıcaklıktan çok müteessir oluyordu. Zavallı kadıncağız âdetâ has'alanmıştı. Bir kaç gündenberi kamarasından dışarı çıkamıyordu. Adolf Sutton, üç gündür Adriyen'i göremiyordu. Artık eski neşesinden eser kalmamıştı. Gözleri, uzaklara dalıp, dalıp gidiyordu. Onun bu halli geminin süvarisinin de gözünden kaçmadı. Nihayet bir gün dayanamıyarak sordu :

— Sende garip bir hal var Adolf. Hasta mısın?.. Kederin nedir?..

Adolf Sutton, önüne bakarak cevap verdi :

— Hayır. Hasta filân değilim. Yalnız, çok canım sıkılıyor. Biraz da asabım bozuk.

Birinci kaptan tecrübeli bir adamdı. Delikanlının bu sözlerine güldü :

— Öyleyse mesele anlaşıldı. Derdini keşfettim. Aşkınsın değil mi?

Adolf, başını kaldırdı. İztiraplı gözlerle süvarinin yüzüne baktı. Kalbinin en gizli bir köşesinde sakladığı bu büyük sırrının, başkaları tarafından böyle kolayca anlaşılabilmesi olmasına biraz üzüldü. Evvelâ, inkâr etmeği düşündü. Sonra, derdini dönecek bir kimse bulduğuna sevindi :

— Altı senedir bu gemideyim, diye söze başladı. Yolcularımızın arasında birçok güzel, genç kadın ve kızlarla tanıştım. Bunların içinde fazla iltifat gösterenler de oldu. Fakat, hiç birine karşı ciddi bir alâka duymadım. Ama, Adriyen bambaşka yaratılıştaki bir kız. Onu görüp te heyecana kapılmamak imkânsızdır. Yalnız, büyük bir endişem var. Kendisi çok zengin bir allenin kızıdır. Aynı zamanda çok da güzeldir. Onun, bu meziyetlerinden dolayı etrafında birçok gençlerin pervane gibi döndükleri muhakkaktır. Bunların arasından hayat arkadaşını istediği gibi seçebilir. Benim gibi aylığından başka bir geliri olmayan bir adama tenezzül eder mi acaba?

Süvari dışlerinin arasına kistirmiş olduğu piposundan bir iki nefes çekti. İkinci kaptanın sırtını okşadı :

— Görüyorum ki; dedi. Sen, kadın meselerinde pek toysun. Kadın, deniz gibidir. Onu kazanabilmek, ona boyun eğdirebilmek için her şeyden evvel cüret ve cesarete lüzum vardır. Tabii, genç ve yakışıklı olmak da şartlardan biridir. Para ve mevki gibi şeyler ikinci, hattâ üçüncü plânda kalır. Kızın seninle bu kadar meşgul olduğuna bakılırsa, onun da senden hoşlandığı muhakkaktır. Haydi, bir denizciye yakışacak bir surette bu işi başar bakalım.

Adolf, süvarinin yanından ayrıldı. Gü-

verteye indi. Birden gözlerine inanamadı. Adriyen bir kenara çekilmiş kitap okuyordu. Hemen yanına koştu :

— Gün aydın, matmazel Adriyen. Müsaade ederseniz, sizinle biraz konuşmak istiyorum.

Kız, bir saniye gözlerini kitabından ayırdı. Gülümsedi :

— Çok mu önemli bir şey söyleyecektiniz?

Adolf kızardı. Bir müddet sustu. Sonra yavaş bir sesle söyledi :

— Evet, size dünyanın en güzel kıızı olduğunuzu söylemek istiyordum.

Birden sustu. Kızın öfkelenerek kendisini paylamasından korktu. Korkusu boşa çıktı. Adriyen şen bir kahkaha attı :

— Siz de dünyanın en nazik ve en sevimli bir erkeğisiniz, dedi.

Adolf, bu beklemediği cevaptan şaşırıldı. Rengi soldu. Ne söyleyeceğini, bu güzel kıza nasıl teşekkür edeceğini kestiremedi. Heyecanını belli etmemek için asıl konu ile hiç bir ilgisi olmayan bir sual sordu :

— Nasıl vapurumuzdan memnun musunuz? Yolculuğunuz hoş geçiyor mu?

— Teşekkür ederim. Çok iyi geçiyor. Bu akşam üzeri uğrıyacığımız iskeleden eski bir arkadaşım da vapurumuza binecek. O zaman, yolculuğumuzun geri kalan kısmının daha eğlenceli geçeceğini sanıyorum.

— Arkadaşınızın adını öğrenebilir miyim?

— Pol Marton'dur. Çok nazik ve neşeli bir çocuktur. Senenin bir kaç ayını seyahatle geçirir. Yer yüzünde görmediği, tanımadığı memleket hemen, hemen kalmamış gibidir. Pek çabuk anlaşılabilir dost olacağınızı ümit ediyorum.

Pol Marton, otuz beş yaşlarında kadar, sportmen ve güzel bir erkekti. Zengin bir adam olduğu daha ilk bakışta anlaşılıyordu. Adriyen'e kur yapıyordu. Kızın ona karşı takındığı tavırlardan da Pol'ü pek beğendiği göze çarpıyordu.

Adolf'ün keyfi kaçtı. Canının sıkıldığını kıza sezdirmemek için elinden geldiği kadar uğraşıyordu.

Bir akşam, müzik salonunda Adolf ile Pol başbaşa kaldılar. Aralarında sebebi her ikisince de bilinen bir gerginlik vardı. Pek az konuşuyorlardı. Lâkırdı dönüp dolaşıp Adriyen'e geldi.

Pol genç kaptanı hakaretle süzdü :

— Adriyen'in peşinde neden bu kadar dolaşıyorsunuz? Kızın serveti size pek cazip görünüyör galiba? Yalnız, şunu unutuyorsunuz ki; senede yirmi bin sterlin geliri olan bir kız meteliksiz bir adama varmaz. Hem, sizin aşk perdesi altında oynadığınız bu komeşi dürüst bir insana yakışmaz.

Adolf Sutton, beyninden vurulmuşu döndü. Bir saniye, karşısındaki bu küstah ve terbiyesiz herifi tepelemeği düşündü. Asabına güçlkle hâkim oldu. Ayağa kalktı. Bir kelime söylemeden salondan çıkıp, gitti.

İki gündenberi Adriyen'in yanına uğramamıştı. Kızı uzaktan görünce hemen yolunu değiştiriyordu.

Şanghay'a bir günlük yolları kalmıştı. Akşam üzeri denizi koyu bir sis kapladı. Va-

purun süratini kestiler. Venizia ağır, ağır yol alıyor ve durmadan düdükle çalıyordu. Sıs gittikçe koyulaşıyordu. İki metre ilerisini görmeğe hemen, hemen imkân kalmamıştı. Bu sırada pek yakından diğer bir vapurun düdüğü işitildi. Kaptan köprüsünden makine dairesine telâşlı emirler veriliyordu. Aradan bir kaç dakika geçmeden karşıdan gelen vapur Venizia'nın üstüne bindirdi. Koca gemi şiddetle sarsıldı.

Adolf Sutton kaptan köprüsünden koşarak güverteye indi. Yolcular güvertede toplanıyorlardı. Herkes sükûneti muhafaza ediyordu. Can kurtaran sandalları birer, birer denize indiriliyordu. Adolf, yolcuların kurtarılması işinin başına bgeçmişti. Venizia sol tarafına doğru yalınmağa başlamıştı. Yolcular arasında yavaş, yavaş telâş baş gösteriyordu. Ölüm korkusu nezaket ve insanlık duygularını silmek üzereydi. Adolf haykırıyordu :

— Telâşa kapılmayınız!.. Sandallara evvelâ çocuklar ve kadınlar binecek!..

Güvertenin hali pek feci idi. Elleriye cankurtaran simitlerini geçirmiş olanlar, derhal denize atılıyorlardı.

Adolf'un birden gözleri parladı. Biraz ötede Adriyen'i görmüştü. Genç kız elinde bir can kurtaran simidi olduğu halde sandalın yanına yaklaşmağa çalışıyordu. Şaşılacak bir soğukkanlılık gösteriyordu. Tam bu sırada bir gürültü koptu. Bir adam güvertede deli gibi koşuyor, önüne gelene saldırıyor, kadınların ellerindeki cankurtaran simitlerini kapmağa çabalıyordu. Her saldırdığı adamdaki bir iki tekme, tokat yiyen bu adam nihayet Adriyen'e de saldırdı. Kızın elindeki can kurtaran simidini kaptığı gibi kaçmağa başladı. Kız, neye uğradığını şaşırılmış bağıırıyordu :

— Pol! Çıldırдың mı?.. Ne yapıyorsun?.. Getir simidimi buraya!..

Adolf, tabancasını çekti. Hemen fırladı. Pol'ü kolundan yakaladı. Süratına şiddetli bir yumruk indirdi :

— Sersem herif! Kadınların elindeki can kurtaran simitlerini kapmanın cezasını şimdi göreceksin.

Pol'ü, tabanca tehdidi altında Adriyen'in yanına kadar sürükledi. Genç kıza can kurtaran simidini geri verdirdi.

Bu gürültüden güvertede bir panik koptu. Artık herkes kendi derdine düşmüş kimse kimseyi gözü görmüyordu.

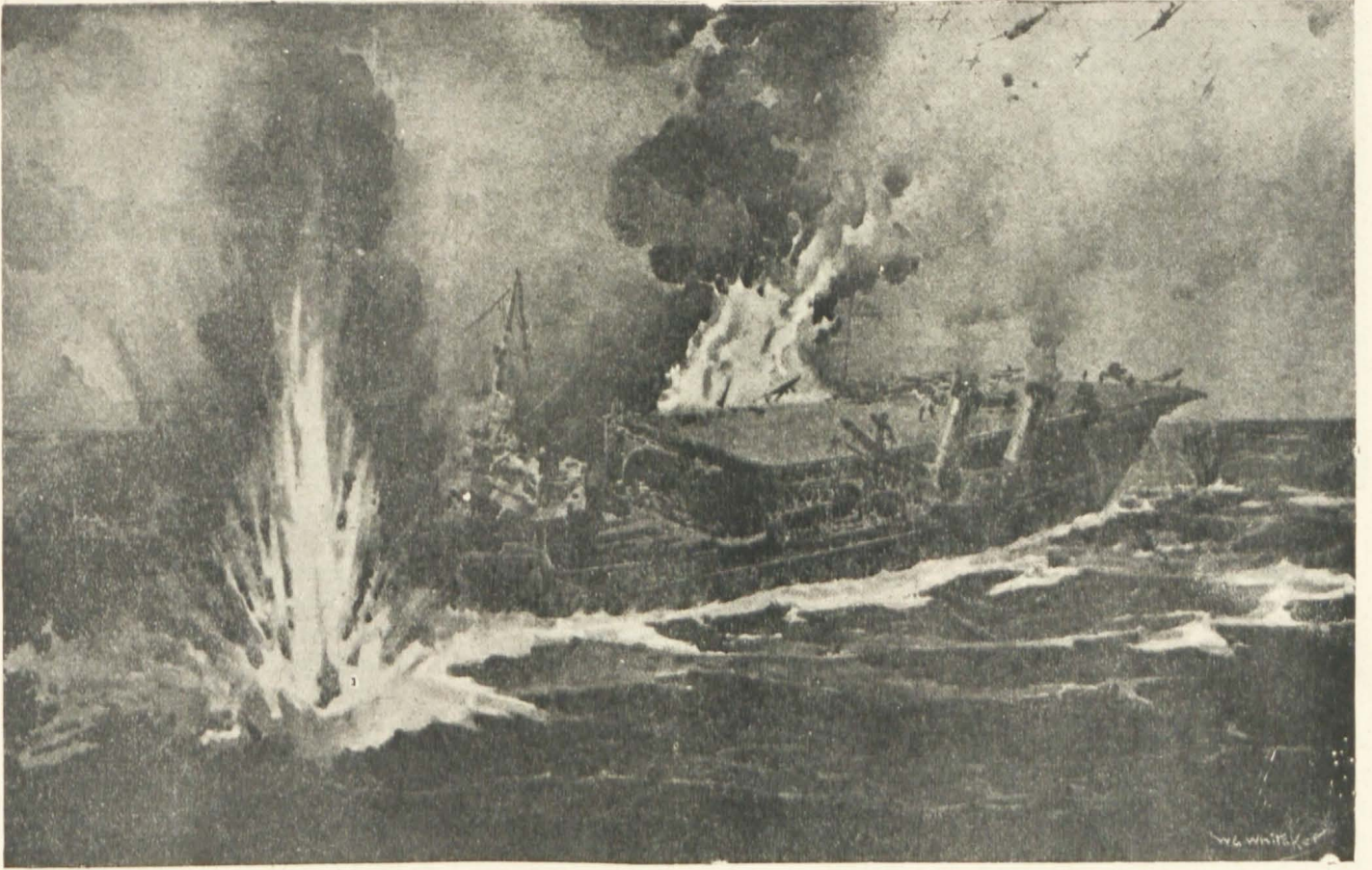
Adolf, ölüm korkusundan çılgın bir halle gelen Pol'ü kamaralardan birine kapattı :

— Gemideki bütün çocuklar ve kadınlar kurtarılmadıkça buradan çıkmıyacaksın, diyerek üstüne kapıyı kilitledi.

Venizia, artık yarı yarıya sulara gömülmüştü. Ani ve kuvvetli bir sarsıntı daha oldu. Koca vapur, engin denizin sonsuz derinliklerine gömüldü.

Adolf Sutton gözlerini açtığı zaman kendini Lake'nin güvertesinde buldu. Lake, sisten, Venizia'ya çarpan vapurdu. Venizia battıktan sonra denize dökülen yolcularını ve mürettebatını Lake'nin tayfaları toplamıştı. Adolf biraz kendini toplayınca kalktı. Kurtarılan yolcular arasından Adriyen'i

(Devamı 20 nci sahifede)

Okyanoslar Meydan muharebesi

İngilterenin harbetmediğini sananlar vardır. Böyle düşünenler, ikinci cephenin acele kurulmasını isteyenlerdir. Bu cephenin kurulması geciktikçe, İngilterenin halis kan İngilizlerin kanını dökmek istemediğine ve harbi müttefik orduların gayretleri ve fedakârlıklarıyla kazanmak yolunu tuttuğuna hükmediyorlar.

İngiliz düşmanı devletlerin propagandası da «İngiltere, müttefiklerinin kanının son damlasına kadar harbedecektir» tekerlemesini daima ileri sürerek bu düşünceyi kuvvetlendirmeye çalışmaktadır. Acaba bu iddia doğru mudur? İngiltere ve İngiliz kanından olan dominyonlar harbetmiyorlar mı? Gerçi, harbin kara cephesinde, meselâ doğu cephesinde Rus ve Alman orduları sel gibi kan dökerken İngiliz orduları nisbeten az kanamaktadır. Fakat, bu, İngilterenin kasden böyle yapmak istemesinden ziyade, coğrafi ve sevkulceysi vaziyetin koyduğu bir mecburiyettir. Fransız cephesi çarçabuk yıkılmamış olsaydı, İngiliz ordusu, batı cephesinde, bütün kuvvetile harbedecekti. Ne-

Yazan :
Abidin Daver

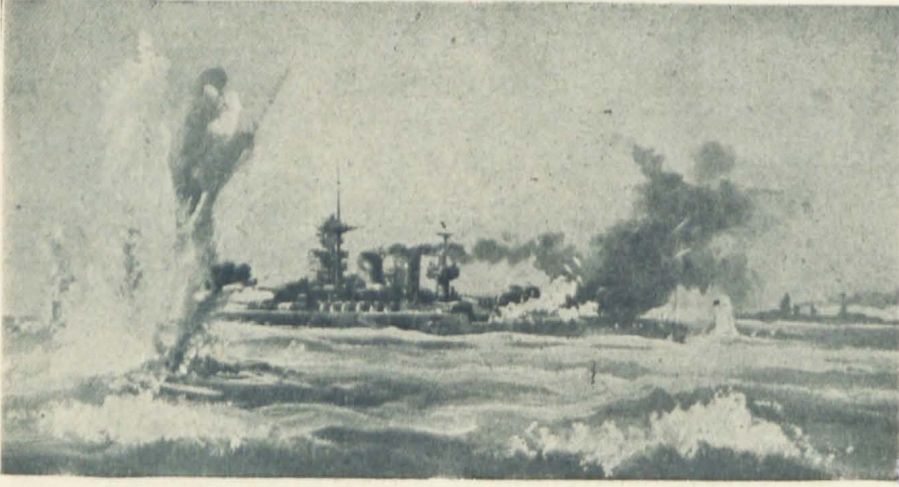
tekim 1 numaralı dünya harbinde İngilizler, zamanla artan ordularının en büyük kısmını, Fransız ordusunun yanı başında ateşe sürmüşler ve sayısı milyona yaklaşan ölülerinin yüzde doksanını bu cephede kurban vermişlerdir.

İngiliz kara ordusu, büyük ölçüde kara muharebeleri yapmak için Amerikan ordusunun hazırlık ve teşkilât devresini bitirmesini beklerken unutmamak lazımdır ki İngiltere, havalarda ve denizlerde durmadan harbetmektedir.

Barış zamanında küçük bir kara ordusuna sahip olan İngiltere, adalarda yaşayan bir millet oldukları ve dünya ölçüsünde bir imparatorluk kurmuş bulundukları için, İngiliz sevkulceysi, kit'a devletlerinin sevkulceysine benzemez. İngiliz sevkulceysinde, deniz hakimiyeti ve abluka

büyük bir rol oynar. Denizaltı ve hava silâhları, bu sevkulceysin tatbikini güçleştirmiş olmakla beraber kıymet ve ehemmiyetini değiştirmemiş, azaltmamıştır. Onun içindir ki karada Almanlarla Ruslar gibi harbedemeyen İngilizlere, denizde, dünya genişliğinde bir cephede pek büyük bir meydan muharebesi vermektedir. Bu cephe Okyanuslar cephesi ve o meydan muharebesi Okyanuslar meydan muharebesidir ki burada galib gelen taraf, bu harpte de zaferi kucaklıyacaktır.

Kara muharebelerini kazanan taraf, yüzlerce, binlerce kilometre derinliğinde ileriler; yüz binlerce kare kilometrelik toprak işgal eder; şehirler, devlet merkezleri, sanayi bölgeleri, ham madde ve petrol kaynakları ele geçirir; milyonlarca esir alır, binlerce top, tank ve sayısız harp malzemesi tahrip veya iğtinam eder. Bütün bunlar, çok göze çarpan zafer delilleridir; fakat, Okyanuslar cephesinde deniz hakimiyetinin kazandığı muvaffakiyetler, eğer büyük çarpışmalarda düşman donanması

İmha edilmezse, dikkati çekmez; mühim bir iş görülmediği hissini verir. Aylar var ki denizlerde yalnız küçük ölçüde müsademeler oluyor; Okyanuslar meydan muharebesi dediğimiz denizaltı harbi batırılan ticaret gemilerinin mühim tonajla alâka uyandırıyor bu da, İngiliz donanmasının denizlerde de bir şey yapamadığını ve İngilterenin denizlerde de tesirli surette harbetmediği hissini uyandırıyor. Manzara böyledir; fakat işin içyüzü böyle değildir.

İngiltere geçen harpte, denizaltılara karşı yaptığı mücadelede 3000 den fazla gemi ve 800,000 denizci kullanmıştı. Onun bu harpteki gayreti eksik değil; belki fazladır. Geçen harbin 4 yıl ve 4 ayı içinde, 200 kadar Alman denizaltısı batırılmıştı; bu harpte batanlar da az değil, belki fazladır.

Bir ay sonra, Eylül girince bu harp da dört yaşına basacaktır. Çoğu İngiliz olmak üzere, milyonlarca tonluk müttefik ticaret gemisi batırılmıştır; fakat, denizaltı harbi, halâ, İngiltereyi mağlûp edememiştir. Halbuki bu harpte geçen harbe nisbetle, Alman denizaltıları daha fazladır. Bu denizaltıların üsleri, o zaman Kale boğazında ve Şimal denizinde dar bir sahaya sıkışmıştı. Bu defa Norveç'in şimal burnundan İspanya hududuna kadar uzanmaktadır.

Geçen harpte, Fransız donanmasından başka, İtalyan ve Japon deniz kuvvetleri de İngilterenin yardımcısı idi; bu harpte, onlar da İngilterenin yanında değil karşısındadır; hem de geçen defakinden daha mühim kuvvelerle. Fransa, harp başladıktan

on ay sonra, İngilterenin yanından çekilmiş ve İngiliz donanması, bir kaç defa Fransız harp gemileriyle de çarpışmak zorunda kalmıştır. Atlas Okyanusundaki Fransız deniz üslerinin Almanların eline geçmesi kadar, Akdenizdeki Fransız harp limanlarından istifade edememek de İngilizler için, büyük güçlükler doğurmuştur.

Bütün bunlara rağmen, İngiltere, denizlerde yenilmemiştir ve İngiliz deniz hakimiyetinin kurduğu abluka Almanya ve İtalyaya açık denizlerden bir tek ton bile ham madde, petrol, yiyecek ve malzeme gelmesine meydan vermemektedir.

Almanya ile İtalyanın bu ablukadan müteessir olmadıklarını kim iddia edebilir? Abluka, bir kasırga gibi gözle görünür yıkıntılar yapmaz; o, hususî maddi ve manevi kuvvetlerini için için kemirir, zayıflatır ve yıpratır; harp uzadıkça tesirini gösterir.

Almanyayı, Sovyetler birliğine taarruza sevkeden âmillerden biri de İngiliz ablukasıdır. Almanlar, harbin uzadığını görünce ve daha da uzayacağını anlayınca, bu geniş memleketin ham madde, petrol ve yiyecek kaynaklarından istifade ederek uzun bir harbe dayanabilmek için, Ruslarla harbi göze aldırılmışlardır.

Okyanuslar meydan muharebesi, üç yıldır, sebep olduğu bütün zayıflata rağmen, İngilterenin lehinde cereyan etmiştir; Amerikanın gittikçe artan ve teşkilâtlanan yardımıyla bundan sonra da aynı suretle devam edeceğini tahmin etmek yanlış olmaz.

Abidin Daver

Deniz Sevgisi

— Baş tarafı 18 inci sayfada —

aradı. Kızı hiç bir tarafta bulamadı. Akıl-na Pol geldi. O da, meydanda yoktu. Her halde kilitli kamarada kalmış ve Venizia ile birlikte denizin dibini boylamıştı. Adriyenin ihtiyar teyzesi de ortalıktan kaybolmuştu. Yerinde daha fazla oturamadı. Kalktı. Tekrar dolaşmağa başladı. O kadar dalgın ve pe-rişandı ki; etrafındaki insanları tanımıyor-du bile. Bir el omuzuna dokundu. Süvarisi ile karşılaştı. Süvari elini uzattı :

— Geçmiş olsun, dedi. Bu ne dalgınlık böyle?

Adolf sevinçle süvarinin eline sarıldı:

— Sizi de geçmiş olsun kaptanım. Büyük bir kaza atlattık. Yalnız, Adriyen'i bulamıyorum. Zavallı muhakkak boğuldu.

Sonra, süvariye Pol'ün hikâyesini anlattı. Acı bir sesle ilâve etti :

— İşte en fazla üzüldüğüm nokta budur. Bıçareyi kamaraya kilitledim. Zorla ölümün kucasına attım. Şimdi müthiş bir viedan azabı duyuyorum.

Süvari kaşlarını çatı :

— Bunda viedan azabı çekecek bir şey yok, dedi. Sen, vazifeni yapmışsın. Yüzlerce insanın hayatını tehlikeye düşüren bir çılgını tevkif etmekten başka bir şey yapılamazdı.

Ertesi günü Şanghai'ya çıktılar. Gazeteler deniz kazasından uzun uzun bahsediyorlardı. Kazadan kurtulanların arasında Adriyen'in de ismini okuyunca Adolf sevincinden az kalsın çıldıracaktı. Kaybedilecek bir dakikalık vakti yoktu. Hemen polis müdüriyetine koştu. Kendisinin batan Venizia'nın ikinci kaptanı olduğunu söyledi. Adriyen'in nerede bulunduğunu sordu. Kızın adresini öğrendi. Oradan bir taksiye atlayıp, doğru kızın bulunduğu otele gitti.

Adriyen, onu biraz solgun bir yüzle karşıladı. Birden kızın ellerine kapandı. Gözlerine hücum eden yaşları tutamadı.

Genç kız başından geçenleri kısaca şöyle anlattı :

— Tam on iki saat denizde bir tahta parçası üzerinde çalkandık. Nihayet, o cıvardan geçen bir Kızılhaç gemisi tarafından kurtarıldık. Zavallı teyzem boğulmuş. Çok kederliyim. Artık hayatta tamamen yalnız kaldım.

Adolf'ün yüzü hafifçe kızardı :

— Eğer, bütün bir hayat boyunca benim arkadaşlığımı kabul ederseniz, dünyanın en mes'ut insanı olurum.

Genç kız bir dakika düşündü. Sonra gözlerini erkeğin gözlerine dikerek yavaş, fakat kati bir sesle söyledi :

— Bir şartla. Bütün servetimi, hayatımı kurtaran ve saadetimi hazırlayan Kızılhaç terkedeceğim. Ve ben, senin kazancınla yaşayacağım. Bunu kabul ediyor musun?

Erkek heyecanla atıldı :

— Bir dakika düşünmeden.

Genç kızın gözlerinden iki damla yaş yuvarlandı :

— Çok teşekkür ederim Adolf. Şimdi hakikaten mesudum. Çünkü; içimde bir kurt vardı. Acaba diyordum, ben bir fakir kız olsaydım, o zaman da Adolf beni sever miydi? Artık bu şüphem de dağıldı.

Zengin Olabilir misiniz?

Evet mi? Hayır mı?

Aşağıdaki suallerin cevaplarını veriniz.

A caba günün birinde zengin olacak mısınız? Bu suale çok kimse «Şans işi» der. Halbuki zengin olmak sadece şans işi değil, biraz da karakter mes'elesidir. Zengin olarak dünyaya gelip de o serveti idare edebilecek kabiliyette olmayanlar günün birinde beş parasız kalmaya mahkumdür. Para kazanmak, ve işin asıl zor tarafı o parayı idare edebilmek için her şeyden evvel karar sahibi, kuvvetli ve nefesine hâkim olmak şarttır. Zevki, eğlenceyi her şeye tercih etmemek gerektir.

Şimdi, siz zengin olabilecek kabiliyette olup olmadığınızı anlamak istiyorsanız aşağıdaki sualleri dikkatle okuyunuz. Hayır diye cevaplandıracağlarınıza bir sıfır, bazen diye cevaplandıracağlarınıza 3 ve kat'ı olarak evet dediklerinize de bir 5 koyunuz.

Yekûnunuz 80 ile 115 arasında ise bir gün muhakkak zengin olacağınıza ve hep zengin kalacağınıza emin olabilirsiniz. Önünüze çıkacak ilk fırsattan muhakkak istifade edeceksiniz.

50 ile 80 arasını bulduysanız para kazanabilirsiniz, parayı kazanmasını biliyorsunuz fakat sizde biraz «başkaları ne der?» zihniyeti var. Başkalarının fikirlerine fazla ehemmiyet veriyorsunuz sonra da fazla temkinlisiniz... Bu hislerinizi durdurabilir ve biraz da talihinize güvenerek işe atılırsanız muhakkak zengin olursunuz.

Yekûnunuz 50 den aşağı ise sadet-i paradan gayri bir şeyde aramanızı tavsiye ederiz. Siz, kendi âdetlerinize, kendi rahatınıza fazla düşkünsünüz... Sermayedar olabilecek kabiliyette yaratılmamışsınız. Tutduğunuz işde ilerlemeye bakın, bunun da zevki vardır.

1 — Fazla acelesi olmayan mühim bir işle meşgulken, sizi çok hoşlandığınız bir yere davet etseler, elinizdeki işi bitirmek için o daveti reddeder misiniz?

2 — Bir insanı ilk gördüğünüz zaman onun hakkında verdiğiniz hükümler ekseriya doğru çıkar mı?

3 — Birisine bir emir verdiğiniz zaman onu derhal ifa eder mi?

4 — Siz bir mektup yazarken bir arkadaşınız odaya girerek sizi lâfata tutacak olsa mektubu bitirmeden evvel onunla konuşmaya dalmaz mısınız?

5 — Biri mütevazî fakat emin, diğeri tehlikeli fakat ilerisi parlak olan iki vaziyetten birini tercih ederken derhal her şeyi göze alarak ikinciyi seçer misiniz?

6 — Sizi alâkadar eden bir mes'ele hakkında hüküm vermek icabederse, hissiyata mağlûp olmayarak bitaraf davranabilir misiniz?

7 — İyi ve doğru bulduğunuz bir yolda yürürken, hâdiseler bütün emeklerinizi birden mahvediyorsa, geri dönmektense, her şeyi yeni baştan kurarak aynı yolda yürümeye devam eder misiniz?

8 — Karmakarışık bir işin esas noktalarını bir bakışta kavrayabilir misiniz?

9 — Hiç hoşunuza gitmeyen bir işe, onu yapmak ve iyi yapmak için bütün kuvvetinizi ve çalışma kabiliyetinizi verebilir misiniz?

10 — İsteddiğiniz bir şeyi, her ne pahasına olursa olsun elde edebilecekinize imanınız var mıdır?

11 — Size büyük emeklere malolan iyi bir iş meydana getirir getirmez derhal yeni bir işe atılır mısınız?

12 — Karşınıza çıkacak ilk fırsatta, yalnız kendinize dayanan bir işe varınızı yoğunuzu yatırabilir misiniz?

13 — Can sıkıntısı ve muvaffakiyetsizlikle bütün gayretinizi vererek mücadele eder misiniz?

14 — Hareketlerinizin bütün mes'uliyetini yüklenebilir misiniz?

15 — Derhal bir karar vermek icabettiği takdirde, onun bunun fikirlerini soruşturmadan kendi kendinze işi muhakeme edebilir misiniz?

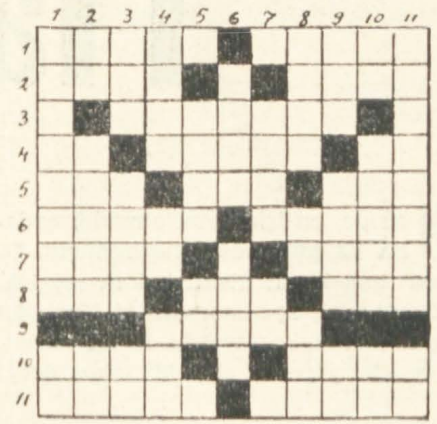
16 — Sözüünüz imzanız kadar kuvvetli midir?

17 — Hareketleriniz itimat telkin eder mi?

18 — Her zaman bulunduğunuz mevkiden daha yükseğini arzular ve oraya ulaşmak için elinizden geldiği kadar gayret eder misiniz?

19 — İyi bir teşkilâtçı mısınız?

Bilmece

Soldan sağa: 1: Tren, damat. 2: Vazife, kalas. 3: Felâket zamanı. 4: Tersî bir emir, hatıra getir, isim. 5: Aza, ok atan âlet, bazı hastalıklardan korunmak için yapılan küçük bir ameliye. 6: Tablo, arkam. 7: Acıklı, muzir bir hayvan. 8: Mutî olma, kışın yağar, az. 9: Yaşama. 10: Sevinç, arazi. 11: En çok, verir.

Yukarıdan aşağı: 1: Küçük kasaba halkı, tersî kısa zaman. 2: İsim, bir şeyle meşgul ederek vakit geçirt, basarak yassılt. 3: Bir tane, hanem, yaşıyor kısa şekli. 4: Tersî hallî müşkül mesele, iki sessiz harf yan yana, atıf edati. 5: Düş, bir harfin okunuşu. 6: İlâcın bir şekli, iri taş parçası. 7: Sanki, eski Mısır mabudu. 8: Başına S ilâvesile bir av kuşu, iki sessiz harf yan yana, tersî beygir. 9: Bir vilâyetimiz, nezir, iki sessiz harf yan yana. 10: Bir gıda, fazla, isenin kısa ve kalın şekli. 11: Muavenet et, güzel sanat.

Hallî:

Soldan sağa: 1: Katar, güvey. 2: Ödev, lata. 3: Karagün. 4: Lo(ol), düşün, ad. 5: Üye, yay, aşı. 6: Levha, ardım. 7: Elim, fare. 8: Ram, kar, kıt. 9: Hayat. 10: Neşe, arsa. 11: Azami, sunar.

Yukarıdan aşağı: 1: Köylüler, na. 2: Ad, oyala, ez. 3: Tek, elim, şa. 4: Avad (dava), hu, hem. 5: Rüya, ka. 6: Kaşa, kaya. 7: Güya, ra. 8: (S) ülün, Rf. ta (at). 9: Van, adak, RN. 10: Et, aşırı, sa. 11: Yardım et, ar.

20 — Arkadaşlarınıza veya akrabalarınıza yeni bir fikir teklif ettiğiniz zamanlar, sizdeki heyecanı onlara da aşılayabilir misiniz?

21 — Hayata zevk ve kıymet veren şeyin çalışmak olduğu fikrinde misiniz?

Nahide Abla

Yazan : **Ş. TAYLAN**

Nahide, bu işin sonu olmadığını daha ilk gününden düşünmüştü. Onun asıl kendi âlemi bakım evi idi. Oradan hiç ayrılmamalı idi. Bunu bu gün daha iyi anlıyordu. Kendi kendine: «Ne yapalım oldu bir kere.. dedi..

daha kavradıktan sonra, Yıldırımın odasından çıktı..Aşağıdaki salondan, bayan Nermin Gürgen ile kocasının hırslı sesleri taşıyordu.. Zaten kaç gündür bu böylece devam edip gidiyordu.. Yarın sabah Zeki Gürgen

dar işlediğini duyuyordu.. Artık hiç bir şey düşünmemeye karar verdi.. Bakın her taraf ne güzeldi.. Leylâk dalları bahçede sığamayarak sokaklara kadar sarkıyordu. Akasyalar, sanki göklerde de baharı göstermek istiyorlarmış gibi, boylarını yükselterek ilerliyorlardı.. Hele.. Taa.. Şu uzaktaki akasya sanki yıldızlara kadar erişmişti.. Yıldızlar... Nahidenin yedi yıldanberi bir tek yıldızı vardı. Çoban yıldızını ayırt edebilmekle öğünen Yıldırım.. Zaten Nahidenin asıl hayatı, bundan yedi yıl evvel bayan Nermin Gürgen kendisine, yanında kalarak, çocukla meşgul olmasını teklif ettiği zaman başlamıştı. Nahide: «Fakat ben hastabakıcıyım..» diye itiraz etmesine rağmen bir daha bakımevine dönmemişti. İşte o günden sonra da Yıldırım'ın odası onun bütün dünyası olmuştu.. Kendini tamamiyle bu küçücük varlığa vermişti. Onun ilk mamalalarını pişirir, ilk oyunlarına iştirak etmiş, sonra vücudu gibi ruhunu da beslemeye başlamıştı.. Ve elde ettiği netice ile öğünüyordu..

Yıldırımın annesi ile babası seyahate çıktıkları zaman bütün ev onların olurdu. Fakat bayan Nermin döner dönmez kendilerini yeni bir göreneğe daha uydurabilmek için biraz daha sıkıya girerlerdi. Her seferinde hayatlarını biraz değiştirmeleri gerekirdi. Meselâ, o, İsviçreden döndüğü zaman oyun saatini, tараçada jimnastik yapmakla geçirmeye başlamışlar ve çocuğu, ultra-viyole banyolar yaptırmak için bir mütehassısa götürmüşlerdi. Bayan Nermin İskoçyadan döner dönmez Yıldırıma, hemen küçücük bir at satın almış ve yavrucağı daha dört yaşını bile bitirmeden atı binmeyi öğrenmeye başlamıştı.Nahide, ilk önceleri onun büyük bir korkuya kapıldığını, benzinin sararmasından ve dudaklarını ısırtmasından anlamıştı. Ama hiç sesini çıkarmamıştı İkisi de artık itirazın lüzumsuz olduğunu, ve rahatlarının kaçmaması için itaat etmeleri lâzımgeldiğini epiyce anlamışlardı. İskandinavıyadan döndüğü zaman da açık hava şitemi ile sebze rejimini ve so-

İşte artık bu iş de bitti sayılır». Yorgun bir hareketle elini alnından geçirdi.. Bu akşam kendini müthiş yorgun hissediyordu. Kırk iki yıllık hayatı ağır bir yük gibi omuzlarına basıyordu. «Ne garip.. dedi.. Bu akşam ilk defa olarak kendimi yaşlı hissediyorum..»

Gözleriyle bütün eşyayı bir kere

Bursaya gidecekti.. Mahkeme boşanma kararını verene kadar da bir daha görüşmemeyi daha münasip bulmuştu..

★

Sokak kapısını açar açmaz serin bir rüzgâr yüzüne çarptı. Bu akşam hava da birdenbire ne kadar soğumuştı.. Nahide soğukun ruhuna ka-

guk odada yatma usulünü tatbik etmek gerekmişti.

Nahide, Yıldırımın yanında kalabilmek, ve onu kaybetmemek için bayan Nerminin her dediğine boyun eğmişti.. Böyle olmakla beraber işte, her iki saat evvel, her şey bitmişti.. Akşam üzeri odada Yıldırım ile beraber resim yapıyorlardı. Çocuk sulu boyaya su getirmek için dışarıya çıkmıştı. O sırada bayan Nermin içeri girdi. «Yalnız mısınız? İsabet.. Ben de sizinle konuşmak istiyordum.. Sizden ayrılmamız icabedecek..»

Hiç zemin hazırlamaya lüzum görmeden.. Hiç lâfı dolandırmadan işte böylece söyleyivermişti ve:

— İstedığınız referansı veririm size.. diye ilâve emişti. İyi bir yerde iyi bir iş bulursunuz.. Göreceksiniz. O çocuğa da çabucak ısınırırsınız..

Nahide::

— Referans mı?.. diye tekrarlamıştı..

Referansın, yedi senelik fedakârlığı, büyük bir sevgiyi karşılayabileceğine bir türlü aklı ermiyordu.

Bayan Nermin:

«Bütün adamlarıma yol vermek mecburiyetinde kaldım.. diyordu. Ben de seyahate çıkacağım.. Artık dönüşte ne yapacağımı düşünürüm..»

Nahide: :

— Ya Yıldırım?.. demişti..

— Onu da okul hayatına biraz alıştırmak için bir kampa yazdırdım. Artık çocuk büyüdü sayılır.. Sizin meşgul olmanız artık ona kâfi gelemez.

Buna, rüyada gibi:

— Tabii.. diye cevap vermişti..

— Biraz başka çocuklara karışması lâzım.. Yıldırımın da bu habere sevineceğini umuyorum

Bayan Nermin aynaya yaklaşmış, saçının bir kıvrımını düzeltmiş ve kendi gölgesine bir kere gülümsedikten sonra:

— Tabii Yıldırım kampa gidene kadar burada kalırsınız değil mi?.. demişti..

Nahide doğrudan doğruya bu suali cevaplandırmadan:

— Onu çok arayacağım.. diye mırıldanmıştı..

Yıldırımdan ayrı, sürünerek geçecek olan seneler gözünde canlanıyordu. Yıldırım büyüyecek, kocaman bir delikanlı, kendisine yabancı olan bir delikanlı olacaktı.. Tesadüfen

karşılassalar bile birbirlerine söyleyecek lâf bulamayacaklar.. Öyle ya, aradan o kadar çok zaman geçmiş olacak ki..

Bu sırada kapı açılmış Yıldırım elindeki suyu dökmemeye çalışarak odaya girmişti. Annesi onu görür görmez:

— Sana büyük bir müjdem var yavrucağım.. diye bağırıyordu.. Ve çocuğu yanına çekerek:

— Bil bakayım nedir bu müjde?.. Seni kampa göndereceğim.. Nasıl, sevinдин değil mi?.. Senin yaşında bir çok arkadaşların olacak.. Onlarla futbol oynayacak, denize gireceksin..

Nahide gözlerini Yıldırımdan ayıramıyordu.. Onun birden gözlerinin parladığını, yüzünün sevinçten biraz daha kızardığını farketti.. «Evet yavrucağım.. Bu, senin hakkın.. diye düşündü.. Ama ben, ben sensiz ne yapacağım...»

Çocuk sabırsızlıkla:

— Ne zaman gideceğim anne?.. diye soruyordu.

— Evvelâ hazırlıkları bitirmemiz lâzım.. Ve Nahdieye dönerek:

— İyi ki hatırıma geldi.. demişti. Çocuğun hazırlıkları ile de siz meşgul olursunuz.. Ne lâzımsa aldırın..

— Anne sahiden gidecek miyim?.. Deniz kenarında mı bu kamp.. Şey Anne bana bir de futbol aldır olur mu?..

★

Yalnız kaldıkları zaman çocuk sevinçle boynuna atılmıştı:

Ne iyi.. Ne iyi.. değil mi Nahide abla.. Eve geldikçe sana neler anlatacağım.. neler.. Nasıl denize girdiğimi.. Saklambaç oynarken nerelere saklandığımı hep sana anlatırım..

İşte ona, gideceğini söylemenin sırası gelmişti.. Yutkunarak:

— Ama.. Yavrucağım.. Sen kampa gideceksin.. Arkadaşların olacak.. Artık bana hiç ihtiyacın olmayacak ki.. Hem bak artık kocaman adamı oldun..

Çocuğun neşesi birden uçuvermişti:

— Ne diyorsun Nahide abla?.. Yoksa sen gidecek misin?..

Nahide onun üzüntü ile gerilmiş yüzüne bakarak: «Bu anı, hayatımda hiç unutmayacağım..» diye düşündü. Ve gülerken:

— Sen doğduğun doğdu, daha mini mini bebek ikenden bu zamana kadar büyük bir sevgi ile sana baktım yavrucağım. Şimdi artık büyüdü.. Ben

de biraz dinlenmeyi düşünüyorum. Yoksa, ben seni her zaman severim.. Hiç seni unutmuyum!..

— Öyle ama.. Artık seni göremeyeceğim.. Yanımda olmayacaksın ki.. Ben kiminle yemek yiyeceğim; beni kim uyutacak?..

— Sen artık kocaman adamı oldun çocuğum. Hem bak göreceksin kampda da çok eğleneceksin.

Yıldırım bir zaman düşünceye daldı. Sonra birdenbire:

— Nahide abla. dedi ben kampa gitmezsem sen de beni bırakıp gitmezsin değil mi?..

— Olmaz Yıldırım.. Dediğim gibi sen artık büyüdü. Kampa gitmezsen artık kendi işini kendin görebilecek yaşa geldin.. Haydi şimdi bahçeye gidelim de biraz oynat..

— Bu gün canım oynamak istemiyor.. Seninle beraber oturalım daha iyi..

★

Yıldırım Nahidenin boynuna sarılarak:

— Bak göreceksin Nahide abla.. Öyle uslu olacağım ki.. diyordu. Hem benim aklıma bir şey geldi.. Sana şu kahve rengi ayımı vereceğim.. Ama ona iyi bak olur mu?..

Nahide çocuğu son bir defa daha kucakladı.. Onun solan yanaklarından öptü.. Öptü..

Ayrılırken Yıldırım bir şey söylemek ister gibi, bir hareket yaptı.. Fakat bir şey söyleyemedi, koşarak uzaklaştı..

★

— Ama ne kadar vaktinde yetiştiniz.. Üç yaşında kadar bir çocuğun bakımı için tecrübeli bir hemşireye öyle ihtiyacımız vardı ki.. Yavrucağım oldukça mühim bir hastalık geçirdi. Daimi bir nezaret altında bulunması lâzım..

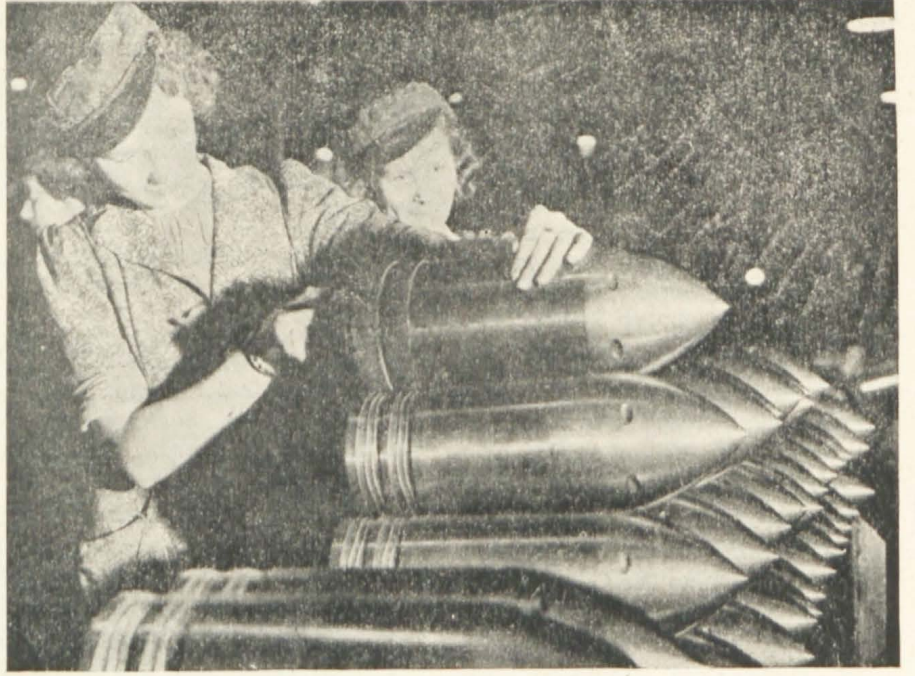
— Çok rica ederim bay doktor, bana gece hizmeti verin.. Ağır işlerde kullanın ama çocuk bakımı verin.. Arık çocuğa bakmak istemiyorum..

Nahidenin gözünde güneşli bir oda, afacan bir yavru canlandı.. Yıldırımın boynuna sarılarak:

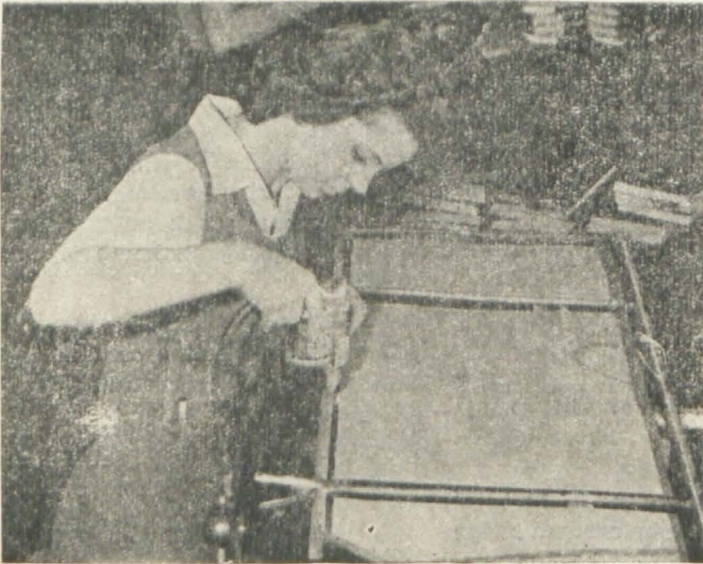
— Sana kahve rengi ayımı vereceğim.. dediğini duyar gibi oldu.. Ve birden kararını değiştirerek:

— Küçük çocuğun bakımını üzerine alıyorum bay doktor.. dedi. Hem işe başlayabilir miyim?..

HARP ve KADIN

Topyekûn harp bu harpte kadına da büyük vazifler yükledi. Kadın, cephe, tayyarede ve tankta rol oynuyor. Hele cephe gerisinde ve harp istihsalâtında çok verimli çalışmalarda bulunuyor. Bu sayfada bu çalışmalardan bazı sahneleri görüyorsunuz. Yukarıda muazzam gülleleri dolduran kadınları, solda İngiliz kadın tayyare makinistlerini, altta solda tayyare endüstrisinde çalışan Amerikalı bir kadını, ve sağda ordu için vitamin istihsal eden kadınları görüyorsunuz.

ETİBANK

MADEN SANAYİİ KURAR

Burhan
Özak

TÜRKİYE ŞİŞE ve CAM FABRİKALARI

Anonim Sosyetesı

Sermayesi : 1.000.000 T. L.

Bilûmum Şişe ve Züccaciye çeşitleri üzerinden
toptan sipariş almaktadır

Fabrika : İstanbul, Paşabahçe

Mektup Adresi : { Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A. Ş. Paşabahçe
Sahip Molla Caddesi No. 60

Telgraf Adresi : { CAMIŞ — İstanbul

Telefon : { Fabrika : 36 - 69 ve 30 - 79
Umum Müdürlük ve Ticaret Md. 40513
Mübayaat : 40686

İşte bütün
SAADET KAPILARINI
açan anahtar:

MİLLİ

30 Ağustos 1942

**Zafer Bayramına
mahsus fevkalâde
Piyango Plânı**

ikramiye adedi	ikramiye miktarı Lira	ikramiye tutarı Lira
1	50.000	50.000
1	20.000	20.000
1	10.000	10.000
4	5.000	20.000
10	2.000	20.000
40	1.000	40.000
80	500	40.000
400	100	40.000
800	50	40.000
4.000	10	40.000
80.000	2	160.000
85.337	YEKÜN	480.000

Tam bilet 2lira, yarım bilet 1 lira

Yüz bilette 21.74 bilet kazanacaktır.

Hasılatın % 60 ı ikramiyedir

PIYANGO